

Plaquetes

de

PREMIS CASTELLITX 2003

Obres premiades: Poesia,
Narració Curta i Glosat

Plaquetes d'Història i Cultura

---

1. *Gloses populars dedicades a la Mare de Déu de la Pau de Castellitx*. Algaida, any 1953.
2. *Història del formatge*. Xesca Ensenyat.
3. *La Razón i Esquitxos. Premsa periòdica a Algaida durant la Segona República Espanyola 1931-1932*.
4. *Pina. Roques, clapers i encletxes: ses Moles. Aproximació a la font de Pina, La Vall de Pina i els seus voltants. Les terres primes: les roses*. Bernat Servera Ribas.
5. *El rector de Castellitx: Una rondalla den Jordi des Racó*.
- 6/7. *Certamen Literari de Castellitx 1999. Obres premiades: Poesia, Narració Curta i Glosat*.
8. *Estudis sobre Pina. Les nostres cases, toponímia urbana i rural. Inventari arqueològic del terme de Pina*. Bernat Servera Ribas.
9. *Memòries d'un temps (I). Capítols d'història contemporània d'Algaida (1800-1823)*. Pere Fullana Puigserver.
- 10/11. *Certamen Literari de Castellitx 2000. Obres premiades: Poesia, Narració Curta i Glosat*.
12. *Certamen Literari de Castellitx 2001. Obres premiades. Part 1. Poesia i Poesia Popular (Glosat)*.
13. *Certamen Literari de Castellitx 2001. Obres premiades. Part 2. Narració Curta*.
14. *Memòries d'un temps (II). Una època de canvis imperceptibles (1824-1843)*. Pere Fullana Puigserver.
15. *Premis Castellitx 2002. Obres premiades: Poesia, Narració Curta i Glosat*.
16. *Dites, gloses, cançons i llegendes de Pina*. Bernat Servera Ribas
17. *Premis Castellitx 2003. Obres premiades: Poesia, Narració Curta i Glosat*.

Plaguetes

d'Història i Cultura

PREMIS CASTELLITX 2003

Obres premiades: Poesia,
Narració Curta i Glosat

Publicació semestral. Número 17

AJUNTAMENT D'ALGAIDA
Algaida, abril de 2004

© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 2004

Edició a cura de la Biblioteca Municipal d'Algaida
Coordinació de l'edició: Bartomeu Sales Mascaró

AJUNTAMENT D'ALGAIDA

C/ del Rei, 6. 07210 Algaida (Illes Balears)

Tel.: 971 125 076 - Fax: 971 125 044

Adreça electrònica: correu@bibli-algaida.e.telefonica.net

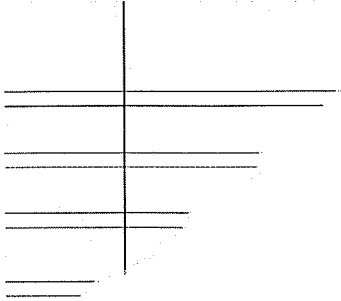
Maquetació: Bartomeu Sales Mascaró

Impressió: GRAFIMUT. Ronda de Ponent, 2. Local B

Tel. i Fax: 971 120 935. 07620 Lluçmajor

Dipòsit Legal: P.M.: 586/2004

I.S.S.N.: 1136-4531

PRESENTACIÓ

Des de l'Ajuntament d'Algaida, vos convidem a ser els protagonistes actius del certamen literari dels Premis Castellitx que es lliuren al nostre poble.

Vos convidem a participar en la creació de nous originals i en la lectura de les obres guardonades la passada edició, en les modalitats de glosat, narració curta i poesia que vos presentem en aquest nou número de la col·lecció *Plaguets d'Història i Cultura*.

Aquesta nova plagueta surt al carrer amb una clara intenció, per part de l'Ajuntament, que sigui un reconeixement a tota la gent que fa possible, amb el seu esforç, que un any més els Premis Castellitx siguin una realitat.

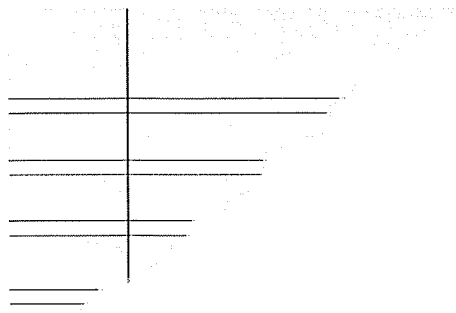
Per molts d'anys!

Francesc Miralles Mascaró
REGIDOR DE CULTURA, ESPORTS I JOVENTUT

Els treballs que presentam en aquesta *Plagueta d'Història i Cultura* corresponen a les obres guardonades amb la Rosa d'Or de la Pau i amb Accèssit al Premis Castelletx 2003, en les modalitats de Poesia, Poesia Popular (Glosat) i Narració Curta, que tingué lloc dilluns dia 21 d'abril a l'auditori del casal Pere Capellà d'Algaida.

En aquesta mateixa edició també foren guardonats amb la Rosa d'Or d'Investigació Llorenç Gil Vives per l'estudi titulat *La flora del terme municipal d'Algaida: distribució en quadrícules de 5 x 5 km*; amb l'Accèssit d'Investigació Antonio Portillo Garcia, Miquel Puigserver Salas i Antoni Rosselló Bennassar pel treball *Estims generals de la vila d'Algaida de l'any 1578*; A. Benítez Barrio amb la rosa d'Or de Fotografia per l'obra *[sense títol]* i José María Mellado Martínez amb l'Accèssit per la fotografia titulada *Sin título I*.

Foren Jurats dels Premis els senyors Llorenç Antich Trobat, Pere Fullana Puigserver, Gabriel Janer Manila i Pere Mulet Cerdà.

TAULA

Colors i estrelles

Joan Constans i Aubert. Rosa d'Or de Poesia ..... Pàg. 7

Terra d'home

Miquel Oliver Bauçà. Accèssit de Poesia ..... Pàg. 13

Pets i Bufes

Bartomeu Grau Fullana. Rosa d'Or de Poesia Popular (Glosat) ..... Pàg. 29

Quatre pinzellades i un epíleg

Lluís Sanahuja Munné. Rosa d'Or de Narració Curta ..... Pàg. 33

L'adéu

Francisca Crespí Lopez. Accèssit Narració Curta ..... Pàg. 53

Joan Constans i Aubert

Vaig néixer a Olot, entre volcans morts, l'any mil nou-cents quaranta, després d'una guerra i abans d'una gran inundació. Si és cert que les desgràcies sempre venen de tres en tres, jo dec ser la del mig!

Als set anys vaig descobrir la Mar i me'n vaig enamorar.

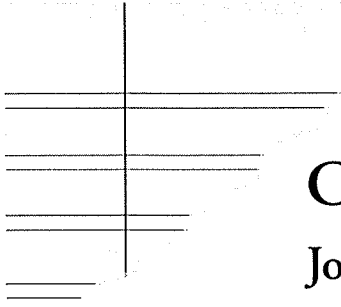
Al cinquanta vuit anys vaig conèixer la Poesia, i va ser el meu tercer amor. El segon és la meva esposa, que m'ha donat quatre fills meravellosos però un xic mandrosos: no volen fer-me avi!

I em pregunto: pot ser que els meus versos siguin una mica els nés que m'agradaria tenir?

La meva altra afecció, el dibuix i la pintura, no la conto com amor, perquè ja va néixer amb mi.

He guanyat premis? –Sí, alguns. La meva il·lusió? –Publicar un llibre de poesia; que el llegeixi molta gent i que arranqui un somriure o una llàgrima a algú. Sempre m'han dit que sóc un somiatruites!

Colors i estrelles

Joan Constans i Aubert

Rosa d'Or de Poesia

VERMELL

Ajagut
a l'asfalt,
el noi,
vermella
una flor
mostra.

Alçades les celles,
massa oberts els ulls.

Uniformes blaus,
vermells o marrons.
Xiscles de sirenes.

Un trau
vessa
il·lusions
i sang vermella.

NEGRE

Ai, dissort!
Un altre que cau.
Un altre que baixa
a collir la mort.

A prop de l'afrau,
massa lluny de casa
si és que casa tens.

Que blanques les dents
dins d'un rostre fosc!
Que negres les nines
sorpreses dels ulls!

I la pinzellada
de vermella argila
que et taca la cara,
encara és més clara
que la teva pell.

I els embulls
que brillen
al sol del migdia
diríeu que hi nia
la nit.

De qui és aquest crit?
El lament profund,
aquest iracund
esgarip?

BLANC

—Glòria a l'heroi!
Hivern
—Que Déu rebi el noi
al seu cel etern.

—Ploreu germanes!
Mare, que el dolor,
hivern,
et desfermi el plor
obert, fotogènic.

Que ja els llums escènics
una altra
víctima demanen.

Hivern,
infern.

VERD

Enterc,
el cos sense vida
oscil·la
al cim d'un baiard.

Enterc.
Punys tancats alçats,
Crits, odi i saliva

Un altre cadell
espera amagat
armat amb un roc.

Enterc.
Uns vells emboscats
l'atien
contra Goliat.

GOLIAT

Amb una ganyota ferotge i brutal
t'enfrontes, armat, al noi de la fona.
Portes casc de ferro, cuirassa i costal
de pell de mangosta.
I espasa d'acer, marassa i ascona.

Tan grans tens les mans
que el cos d'aquest noi no fóra una almosta,
i el pas tan pesant
que la terra trema quan feixuc t'acostes.

—Fuig d'aquí, brivall! —dius—. Sembla que trona.
Que el Déu de David i de Salomó
em fa de refugi, em fa de castell.
I guia el meu braç i la força em dona.
Que ja em fa dolor
i em fatiga els músculs matar tants cadells!

I el noi, prim i fosc com una colobra
contesta aguerrit fent voltar el mandró:
—Avui el Senyor ja no és la teva ombra
ni el teu valedor!

I, mentre que el roc xiula la resposta
abans de trobar la teva entrecella,
escoltes encara la seva cançó:
—Del poble junyit
en sóc l'esperança, la darrera anella.
Contra Goliat, l'aposta segura.
Sóc el nou David!

ESTRELLES

Un punt
de llum,
quantes puntes crea?

Creixent
i temps
fan la lluna plena.

Estels
del cel
esclaten i moren.

D'un ple
prové
vostra lluna nova.

I tu amb un sol front
i ells amb tantes fones!
I ells t'envien ordes
de nois amb mandrons!

Miquel Oliver Bauçà

Nascut a Algaida l'abril de 1937.

Infància pels carrers, escola i trescant món.

Als tretze anys es trenca la meva etapa algaidina tan enyorada i en comença una de nova que marcarà la meva vida.

Estudis de Magisteri, oposicions l'any 57 i tota la vida de mestre a Campanet.

Desconec la meva llengua i encara més la literatura catalana.

Els anys 80 realitz els cursos de reciclatge i s'obre un món nou.

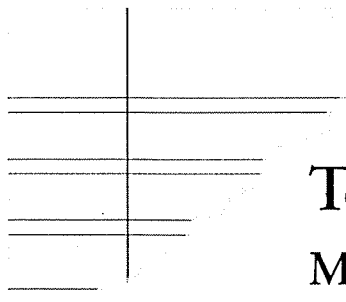
Poesia i llengua! Llengua i poesia. Autodidacte sense més mestres que l'esforç i les lectures que cerc o trob.

Hores i hores d'aprenentatge. Ja no és possible pensar de viure sense els poemes: llegits o escrits.

He concursant guanyant i perdent, però sempre amb el plaer de l'obra ben feta: Premi Reia Amàlia, Q. de Sineu, Rosa d'Or de la Pau de Castellitx, Bernat Vidal i Tomàs de Santanyí, Lloseta i Esment d'Igualada.

Finalista al Pompeu Fabra, Recull i Guerau de Liost.

Tots aquest treballs estan publicats, així com també alguns poemes a diverses revistes.

Terra d'home

Miquel Oliver Bauçà

Accèssit de Poesia

*El qui és de la terra, de la terra és
i de la terra parla.*

Joan 3,31

*A Jaume Oliver i Bauçà,
de la mateixa terra.*

ANIVERSARI

No sé si el temps passava o eren els arbres
que, monòtons, tornaven estimar;
potser fos sols l'espai que deturava
el pas mentre la llum
escampava els seus raigs sobre l'esguard.
Sovint em sembla que cada mirada
duu gravada la veu del teu secret.
Has intentat florir, vana entelèquia,
esser la flor que els ulls han desitjat
cercar l'amor que sents mentre el temps passa,
trobar l'espai concret on estimar.
Les ones canten odes de naufragis;
àrids sorrals, savines i canyars.
Has desitjat el cos de tots els somnis,
esser, sens temps, de tots el seu amant:
dins l'espai del desig buidor de mans.

JOC

He apostat tant de temps a la mateixa
història i som perdedor.

Tot ho jugava a la mateixa carta
i capriciosa s'obstinà

a no voler aparèixer.

In die illa tremenda...,

regal'm el to exacte perquè

afini la postrema melodia

que em porti a olorar-te, flairosa terra:

amant acolliràs totes les ànsies.

I torn escoltar Mozart quan la força
del desànim tramunta els sentiments
i aviva el poema dels ossos.

Sota els oms inmarcessibles

la llosa somniava crisantems.

LES SEMPREVIVES DELS PLAERS

El vent brunia tardors; les calèndules

esgrogueïen passes que portaven
al lloc que molts han fet definitiu.

Tot allò que és passat ho és per sempre

si l'imaginatiu no trena flors

que sobremuntin murs i l'horitzó

sigui l'esclat roent on els estels

reneixen. Músties, les flors ofeguen

la mirada i s'amunteguen per lloses

dels que foren un dia i no seran

perquè els seus pètals, sens colors, s'esfullen

implacables per ulls sense tornada.

He trepitjat cadàvers

i es torna viu el poema com les

petites semprevives que pels crulls

de la cendra encenien els seus malves.

Brunia tardors el vent a qui es plany

cercant vells cementiris, mentre les

nostres ales abranden focs novells.

EL TREN DEFINITIU

Ara que tot l'espai és una boira
aferrissada a gessamins abjectes
de nostàlgia, vella estació,
joguina de la infància:
arrumben llavis abellits amors.
Immòbils els camins per rovellats
espais sens tacte; immòbils els seus cossos,
petrificades mans que no s'enlairen
obstinant-se a l'adéu definitiu.
Ens ha emportat el temps per divergents
tiranyes que els vells rails no abastaran.
Llunyans s'alcen els fums, no arriben mai
els amors esperats; cada ressò s'esblaima
pels brancatges dels oms que avui perviuen
com les velles parets d'aquest pitram,
d'aquest cos rebregat, guaita silent
a l'espera del tren que no existí.
Quan les paraules t'arribin seran
aquests carbons persistents, impassibles
vora els teus llavis, vella estació,
—carral o atzabeja, tant se val!—
que el temps o un malencert n'han ja després.

SUBORN

Quan la tarda vespreja i assenyala assossec:
és l'instant de la lluita aferrissada
entre l'ocell que desitja el retorn
i el que, rabent, aixeca la volada
vers la frontera d'on mai no es torna.
No obris les parpelles a la llum,
sentiment, que després et cegarà.
Són les hores del clam i les pregàries;
les hores de carronya i del suborn.

PREMIS CASTELLITX 2003

Aquests ulls que escodrinyen, parlen, mostren,
s'esglaien, inciten, discrepen, maten:
es lliuren captivats.

És plena la taverna de les ombres
—esperen dins la cambra amors inútils—
intentant evadir-se amb l'alcohol.

Sobre el banc de la plaça dorm la lluna.

DESMESURA

Estim amb desmesura tantes coses
i, just per estimar-les, em sent desestimat
per altres veus que no acaben d'entendre
tan complexa desmesura.

He comprovat, sovint, que les paraules
no s'avenen amb el que han expressat
com si, subtils, poguessin amagar
la imatge penetrant de la mirada.
I és a la nit, mancant aquesta llum,
quan analitzo íntimament les ànsies
que refermin tot just un nou intent.

Estim amb desmesura tantes coses
i m'acusen no saber estimar.

AGRÀS

Reclòs tot el silenci és un vi
generós dins el cup de la pròpia
complaença.
Aquest saber callar que he recollit
a la vinya del temps i l'abundosa
verema del neguit quotidià

XXVII PREMI DE POESIA

fan el grau escaient, aroma i gust,
d'un bon reserva.
És difícil refer tantes hores viscudes
quan l'amor, com l'agràs, no madura.

Dins el cup del silenci
tornarà rància la derrota.

BUIDOR

M'embullen les paraules i em corprenen.
Els poemes d'amor que recitau
em deixen tal buidor que es fa difícil
avivar el pols de l'esperança.
He fugit de paraules i dels homes,
però esquivar no puc el cabalós torrent
que cada nit s'estimba dins les ànsies.

M'embullen els llenguatges amorosos
que s'enfilen pel seny,
però es fa imprescindible —estranya mort—
sentir-me assegetar per tals paraules.

DEBADES

No crec que haver estimat sigui debades,
ni que l'aigua, de tant de no parlar,
deixi eixuta la pedra arrossegada.

Que no emblavin la mar els teus ulls, no ho crec:
són cecs de tant mirar-la.

Aquest creure i no creure esvoranca la calma.

No puc tenir més fe en tu, amor,
i, no obstant, em vas usurpant l'ànima.

TERRA, I

Un temps fores heroi, morires jove
sens respit per a fruit d'una dona
que no fos la que et sortí a camí
i et feu ben seu abans d' enamorar-te.
Tenies set ; ressec el cos i l'ànima:
uns digueren que d'aigua,
altres que de venjança.
La Pàtria et cridava, exclamà el caporal
quan els teus ulls miraven, ja sens tacte,
el caramull de pols tacat d'infàmia.
T'acarona l'amant,
et besa front i llavis
mentre el teu sexe amaga els desset anys
i la primera estrena.
Un temps fores heroi, clamava part del poble :
tu eres de la mort i del silenci.
En un carrer, de manlleu,
com una llosa estranya sense flors,
han gravat el teu nom i la derrota.
Herói amarg, però, quan l'altra part
esborrava el record de la paret
sens constatar la pau que et regalava.
Mai no sabràs, ai las!, quant cisellada
porta l'home la llei de la venjança.
Dins la pols del no-res seràs herói, encara.

TERRA, II

*A Rafelet Llabrés,
in memoriam.*

Vells records evidents del temps d'infància
sovint vaig recercant i no els retrob.
Els infants dels meus jocs no són ja infants.
Els carrers plens de pols, bassiots negres.

PREMIS CASTELLITX 2003

No són la mar les lloses de l'església
ni els carrerons els llocs per a jugar.
El nom m'han oblidat els qui estimava
i són sols un adéu passant de llarg.
On rauen papallones que caçàvem
a cau d'estiu si han perdut el color
i el seu vol ja no atreu les nostres passes?
Vaig cercant vells records
i escolt, només, cançons llunyanes:
ni un gest ni un crit ni una paraula;
no res, però, del que pugui palpar.
Fa anys donàrem fi a la collita
i el blat novell el vent se l'emportà.

Sobradament, la persistent imatge,
la taca inesborrable de dolor
tan viva com la tarda que et va segar el somriure.
La mort, amic, et guanyà la partida,
pensava innocentment, sens pressentir
que només tu —el joc perdé la mort—
perduraràs eternament.

ESCRIT A LA FAÇANA

La pluja cau i escriu per les façanes
cartes silents d'amor que només tu
podràs entendre i es desfà talment
un pensament esquiu.

I aquest rocam que som es va desfent,
per rossegueres de desig, en pols
o fang de torrentera fins a perdre's
definitiu a alguna cala anònima.

La pluja cau i escriu per les façanes,
com un brodat repujat de nostàlgia,
uns noms que mai ningú no llegirà.

POSTREMA VEU

La teva veu sobreviurà la meva
quan a la matinada cantaràs
la inexistència d'un esbucats
ressò perdut a trenc d'aquesta albada
definitiva.

El teu cantar ja no
despertarà cap més il·lusió.

Indiferent als esdeveniments
aniràs despertant noves rialles
i seràs comiat invariable,
permanent, per a tots a qui la nit
no deixarà arribar mai més la llum
a l'íntim sentiment de les parpelles.

Ara que canta el gall, entenc que encara visc.

RELOTGE DE SOL

*A Joan Fiol i Amengual,
amb el desig de què segueixis treballant
per la Pau de Castellitx, amb el rellotge aturat.*

Sempre, en passar, els ulls, indefugibles,
alçaven suaument el seu mirar
cap al rellotge mut gravat a la façana,
tot donant-li prestigi i vetustat.
No marcava cap ombra el raig de llum
abastant la metàl·lica llargària
i els temps havia mort dins el rectangle
submís a la claror que no arribava.

Exactament com sempre: el mateix cos
tots els amors, tot l'art acumulat,
idèntiques passions al fons dels ulls,

i la vida engrunada, ineluctablement.
¿Quines raons ocultes, alienes
als propis sentiments, vénen a deturar
la llum subtil que mou les nostres vides
com la detura el mur altiu capaç
de sobtar mortalment el vell rellotge?

Sempre, en passar, els ulls, indefugibles,
tornaran a cercar-te amb la certesa
que les nostres ombres no marcaran cap temps.

PLUGES DE SETEMBRE

*Jaume Jaume i Oliver.
Mai no s'oblida qui et dona
la mà en un moment difícil.*

Mai no serà definitiu l'eixut
de la terra que som: constant deler
d'aquesta terra nova, esbatec d'aigües
encoratjant el vol de la sequera.
I tornaran les pluges de setembre
perquè no es faci llarg el desesper
de l'equinocci,
perpetu l'equilibri
d'un insípid plaer o d'un suplici
esquifit que no es torna mai fiblada.

Les pluges tornaran: tota l'olor
de terra d'home abassegant la pell
—el verd tan exultant de la saó—
serà el trencall capaç de fer sentir
el desesper del sec o la tortura
de no haver-se terra de conreu.

DECISIÓ

He llevat sense ràbia el retrat
que tants d'anys presidí aquesta cambra.
Lentament, en ritual cerimònia,
vaig arrencant els claus que subjectaven
la fosca de l'engany.
Un peix d'argent, tanmateix, començava
l'afer de rosegar les cantonades
com si pogués endevinar el succés.
He enretirat l'estampa ribetada
de descoloriment, un marc difús
d'amor esbocinat de malfiança.

He llevat sense ràbia el retrat
i a trossos dins les mans
—com un quefer banal i rutinari—
els tir per la balconada.

El vent, però, no s'emporta els records.

DISBAUXA

Són penjarolls només de paperí
que la pluja ha desfet
i la disbauxa dels darrers moments
de festa, quan la plaça
és ja un embolic de cossos i de crits
que les darreres copes acaben d'enfollir.
Són ja només uns penjarolls
tot el que en resta, avui, del compromís
que ens omplia de festa i encenia
els capil·lars d'esgarrifança.
La plaça del desig era tan bella
que semblava impossible la desfeta
de tant color.

PREMIS CASTELLITX 2003

Deixa que l'alcohol faci d'amant
i esvaneixi uns instants tanta nostàlgia
a l'ombra de la barra d'un cafè
quan ja tots els amors són pura farsa.

A trenc de llum, la pluja, netejarà deixalles.

CAPTAIRE

Massa campanes vols al campanar
de la lloança; massa repics
es fan sobrers, ho saps, per cortejar
tan poca festa. Tot ditirambe
que mendicam a cada portalada,
l'inequívoc senyal de tan migrada
collita o de tan minsa intel·ligència.

Per què, doncs, tanta farsa a l'obaga
dels altres sempre a preu d'enjovar-se
com permanent argolla a la façana?

Has desitjat, a voltes, tant l'elogi
sens aturar-te —ai foll!— a cavil·lar
que només som nosaltres, i això
ja ho tenim —no ho dubtis— amb escriure.

CAL·LIGRAMA

Quan a deshora, en un impuls,
he vingut fins a l'aula, sent l'ofec
de tanta soledat amuntegada.
Cada taula és un temps esvaït
i la distància equidistant
de totes, àmbits monòtons, inútils
llenguatges adesats dins la recança.

Pel rutinari espai del temps perdut
he tornat a cercar algun ressò
que em colpís el desig de la nostàlgia:
tros a tros confegesc cada troballa
en un incompreensible cal·ligrama.

Lentament vaig esborrant la pissarra
en un va i estúpid moviment.

ESTRANYA MORT

Fou tan intens el blanc del gessamí
i tan forta la flaire dels seus ulls
quan les nocturnes aures entendrien
el bategar concupiscent dels llavis.
Estrany oracle anava cisellant
els secrets del seu cos com un déu solitari
o la perfecta imatge d'un baix relleu ocult
pels enderrocs de cultures ancestrals.
Perquè no és entenedor sortir
de llera i que les aigües suspectes
cobegin altres guals per on transitin
les mans a cau de fosca negra.
És tan incompreensible el sentiment
humà i tan divers, tan sense límits
els viaranys on tot hi fa florida.
Roent i malva el plany de la injustícia,
vindicativa pedra, ineluctablement.

POR

Ocult a la vorera del camí,
t'amagues del teu propi caminar
atemorit que el camí t'emporti.
Voraginososa vida, impetuós

PREMIS CASTELLITX 2003

el vent tan radical que trenca murs
i engruna l'obagor de les carícies
amb el constant enyor del crit suau.

No t'aporuguis mai davant la veu
que tu pots transformar en melodia.

CONCÒRDIA

Era tan plàcid l'instant que semblava
que el temps es deturàs i, entre tu i jo,
la distància fos només la llum
perpetuant l'esglai de la mirada.

Vora la transparència de les aigües,
emmirallant el pler, era tan cert
l'espillament sense ni un destorb
que s'apropàs a truncar-nos les mans.

Es deturava el temps perquè oblidàvem
les hores que venguessin a remoure
el rebeig enfosquit el gual de la tendresa.

Són els moments propicis, sortits adesiara,
per a llegir-nos bells propòsits
arrecerats pels verds fenassos de la calma.

CERÀMICA TRENCADA

Vas intentant, en calma, confegir
tots els trossos trencats de la ceràmica:
un fang que pretenia ser perfecte.
Tornen a prendre forma les figures
quan els dits enginyosos, pacients,
ajunten amb tendresa cada derna.

Però hi resten les nafres, tanmateix,
i un laberint d'estigmes i de dubtes
assenyalen, per sempre, la presència
del cop de vent que esbocinà la imatge.

Desfan el teu prestigi quatre mots
que no recompondran belles paraules.

CREMALLONS

Com la flama d'un paper de diari
que s'encén entre els dits amb el desig
de petits temps de llum o d'escalfor,
o que fos just l'inici d'un incendi
i que, ai las! s'apaga promptament
sense deixar calor, només la nafra
als dits i aquells cremallons negres:
postrema recordança d'una amor.

NOMÉS

Si hem contemplat com l'animal ferit,
rellepant-se les nafres, s'arrossega
amb lentitud al cau on amagar-se
i espera l'escalfor d'un temps propici:
talment, amb ulls exsangües, contemplo
l'animal que tots som
ferit amb la mirada d'un desaire,
llepat amb la saliva d'un rebuig,
cercant el cau d'uns ulls més favorables.

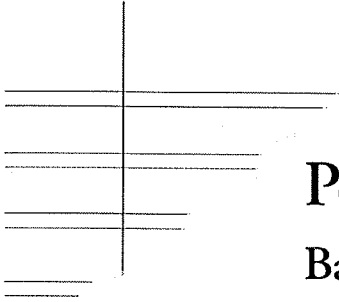
Una vulgar història, només.

Campanet, 1992-94

Bartomeu Grau Fullana

Vaig néixer a Santa Maria del Camí l'abril de 1929. Vaig començar a glosar de molt jovenet, fent una glosa als companys de feina quan feien festa.

He participat i he estat guardonat a nombrosos certamens i concursos: a Binissalem, a Santa Maria, al concurs que organitzava Pere Gil i als Premis Castellitx d'Algaida.

Pets i bufes

Bartomeu Grau Fullana

Rosa d'Or de Poesia Popular (Glosat)

No som capaç de descriure
sa gràcia que té un pet,
amb aquell esclafit sec
que a tanta gent fa riure.

No sé si és perquè protesta
o que ve malhumorat;
però just quan ha arribat
molts ja li fan una festa.

Una bufa no diu res,
ni sol piular ni motar;
lo que de vegades fa
és posar s'ambient espès.

Es pets i ses bufes són
necessitats fisiològiques,
ben comprensives i lògiques
que se fan arreu del món.

Un pet és obert, lleial.
Sempre actua amb franquesa.
Sol sortir amb lleugeresa
sense intenció de fer mal.

Com que no va d'amagat,
se presenta tal com és;
no ha d'amagar res
quan surt per necessitat.

En general, qui el posseïa,
li ajuda a bé sortir
i fa que puguem sentir
sa pròpia melodia.

Quan un pet es fa present
usa sempre es mateix so,
que no és dolent ni bo
però tirant a dolent.

Sols té una corda vocal.
És pura monotonia.
S'expressió mai la canvia
perquè sempre canta igual.

Ha de sofrir es pobre pet,
un procés mal d'aguantar;
finalment ha de passar
per un passadís estret.

Per aquest motiu se queixa,
ja que, pobret, molt pateix,
fent uns gemecs que pareix
una tela que s'esqueixa.

En ocasions sol succeir
que un moment determinat,
son amo se veu forçat
d'haver-lo de reprimir.

Però quan l'ha facultat
donant-li lloc per sortir,
més renou se sol sentir
i es pet queda alliberat.

No li va gens bé quedar
tancat i estret perquè plora:
ell vol sortir a defora
on hi fa més bon estar.

Però lo pitjor des cas
no és només es renou.
És que mos molesta prou
quan arriba prop des nas.

Tal volta és per venjança
que es porta tan malament
fastidiant a sa gent
amb aquesta destemperança.

A vegades ha passat
que dins una concurrència
se sol presentar sa urgència
de fer una ventositat.

N'hi ha que les saben totes
i tan si és bufa com pet,
posen es registre estret
com si fos un comptagotes.

Però té s'inconvenient
que si es flaire és "perfumat",
part de sa gent, aviat,
sol mirar a s'altra gent.

Posant cara de sorpresa
per saber qui ha estat
és tal qui ha demostrat
tan poca delicadesa.

Quan un pet mos anuncia
que acaba d'arribar
per poder-lo esquivar
lo seu és fugir fent via.

Ses bufes són altre cas.
Quan en el món es presenten
ses orelles no les senten
però sí les sent es nas.

Per paga són tan callades
que no les capta sa gent,
fins que ve aquell moment
que les tenim per veinades.

XXV PREMI DE POESIA POPULAR (GLOSAT)

Elles no són gens sonores.
Es pets, almenys adverteixen;
però ses bufes pareixen
unes pèrfides traïdores.

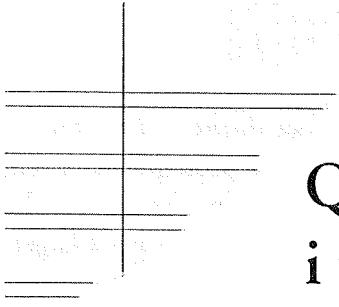
Fer un bon pet és lo més gran.
Diuen que és molt saludable,
endemés recomanable.
Es metges vos ho diran.

Lluís Sanahuja Munné

Em dic Lluís Sanahuja Munné i tinc 47 anys. Vaig néixer a Barcelona, però en fa 45 que visc al Penedès. Per tant tinc l'ànima penedesenca. Estic casat i tinc una filla i un fill. Sóc mestre de l'escola d'Educació Infantil i Primària Pau Boada de Vilafranca del Penedès. Per cert, de mestres, ja en van ser el meu pare, el meu avi i el meu besavi.

No sóc escriptor, escriptor en majúscules, em refereixo. Prefereixo considerar-me un cuiner de paraules que cada vespre s'entreté a preparar uns plats literaris amb més o menys encert davant l'ordinador. He escrit contes per a infants, per a joves i per a adults. També tres d'obres de teatre per infants. Quant a narrativa llarga he escrit una novel·la infantil —*El viatge*—, una altra de juvenil —*Sóc un tipus seriós*— i una proposta pedagògica arran de la llegenda de Sant Jordi adreçada a mestres de cicle superior de Primària i professors de primer cicle d'ESO —*Mireu, mireu, si no...*—.

És, però, en els relats breus on em sento més còmode, i també en aquest camp on la sort ha estat més generosa amb mi. En el decurs dels darrers anys m'han atorgat el 1r premi del XIII Premi Santa Perpètua de contes breus, el 1r premi dels XIV Premis Literaris Penedesencs, Nit de Sant Jordi, el 1r premi del VIII Premi Literari "Miquel Bosch i Jover, el 1r premi del XI Certamen Literari Casal Calassanç de Barcelona, el 1r premi del III Certamen Literari Sant Jordi 98 de Begues, el 1r premi del VI Certamen Literari Sant Jordi 01 de Begues, el 1r premi Sant Jordi 99, 2000 i 2002 de Centelles, el 1r premi de El Molí d'en Xec 2002 de Ripollet, el 1r Accèssit dels Premis Llabor de Lletres 2002 de Vilafranca del Penedès, el 2n premi dels Premis literaris "Vila de Lloseta" 2002 de Lloseta, el 1r premi de narrativa Gaietà Vidal 2003 a Vilafranca del Penedès, el 1r premi X Concurs de Narrativa Frederica Montseny 2003 a Manlleu...

Quatre pinzellades i un epíleg

Lluís Sanahuja i Munné
Rosa d'Or de Narració Curta

BROTXES D'ANTANY, I D'AVUI, BROTXES DE SEMPRES

Brotxa, pinzellot matusser, virtuosa només en l'art d'encalcinar parets, incapaç de suggerir, d'insinuar, botxí de la delicadesa... ai de tu si el fràgil pinzell engabiat s'enamora de la vida!

El Miquel s'escura la gargamella amb estossecs forçats, sorollosos.

—Em sap tant de greu, Alba, haver-te de parlar com et parlaré, si ho sabessis, després de tants bons moments com has passat al meu costat!... he fet molt per tu, t'he regalat el meu fer progressista, l'aire dialogant, el meu caràcter reflexiu i ponderat... t'adones com n'ha estat de decisiu tot plegat per a la teva vida?, a tu, potser no t'ho sembla, però jo que sóc més observador t'ho puc ben dir, Alba: qui et veu i qui et veia!... ara ets més madura, més... més dona, no ens enganyem, Alba, qui ha estat al teu costat per anar bastint aquest pensament modern, més d'avui... europeu se li escau, això mateix, aquesta mentalitat europea de dona lliure?... no ho saps prou com m'hi he dedicat, els esforços que hi he esmerçat, i jo content, eh!, i sempre amanit amb aquest meu tarannà tan obert, perquè què me'n dius del meu tarannà, Alba?, bé deus recordar com n'he estat d'enemic de les actituds autoritàries i masclistes, que tant es donen en homes intel·lectualment més esllanguits!... però també ho he estat de la mentida, perquè més sincer que jo, pocs, oi?... t'ho he de dir, Alba, no puc ocultar-te la veritat, tu ja em coneixes, així d'extrovertit com sóc

no podria viure amagant-te el rac-rac que em rosega per dintre... temo que no m'entenguis, i no pas per culpa teva, res més lluny, sóc jo que prou que m'ho veig, quan parlo em mantinc en un nivell aixecat, com si parlés per a mi mateix, és culpa meva de no expressar-me en un llenguatge més planer, vull dir més per a la gent normal... ep!, "normal" en majúscules, eh!... diria que em desaprofito, que amagat dins meu, però no et pensis gaire enllà, que me la noto ben a prop de pell!, tinc una vàlua en potència, adormida perquè m'entenguis, em sento un artista malaguanyat... quan per televisió projecten documentals sobre museus i t'ensenyen aquells quadres de pintors tan coneguts com el Goya, o com... el Velázquez, o... el Goya, per anomenar-te'n només uns quants se m'hi en van els ulls, i ves que et dic que fins i tot quan, allà pel desembre, em regalen com és costum un calendari amb les seves dotze pintures, una per full, saps tu amb quin defici passo els mesos?... sempre se m'ha donat bé la pintura, què dic bé, deixem-nos d'embut, molt bé, què carai!... quines notasses que treia a l'Institut en Història de l'Art, unes qualificacions excel·lents!... i mira que no en tenia res de senzill... tu mateixa anaves més aviat justeta, aquí caic aquí m'aixeco, sort en vas tenir que et donava un cop de mà sempre que feies figa, que mai no vaig tenir un no per a tu!... just ací volia anar a parar jo, ja ho entenc que n'estiguis tant de mi, he estat el teu pal de paller, i compte que ho he estat molt a gust, que no em penedeixo de res... però i jo, Alba, jo què... no hauríem, i fixa't que dic "hauríem", de pensar una miqueta més en mi?, perquè, anem a veure, què m'has ofert fins ara?, només el teu cos!, però jo no en tinc prou, Alba, no en tinc prou, vull volar més amunt, sé que puc arribar allà on em proposi... Alba, necessito temps... més temps per esclatar el geni!... saps què havia pensat?, doncs mira, deixaré la feina per dedicar-me de ple a la pintura... fins que les meves obres no es cotitzin com Déu mana podrem viure del teu sou... al vespre, tot fent el sopar pots deixar-me preparat el dinar de l'endemà, perquè si m'hi he de posar jo, perdo la concentració i malament rai... m'agradaria començar amb tot un repte, voldria fer una nova versió de les Menines de... de... Goya, el del mes de juliol del calendari del rebost... no ho sé, crec que es pot millorar...

L'Alba tus amb tímidesa, com aquell qui no vol. La mà a frec dels llavis.

—Em sap tant de greu haver-te decebut, si ho sabessis, després de tot el que has fet per a mi... perquè has fet per a mi, oi?... ves què dic ara, i és clar que has fet per a mi... m'has... m'has, bé, més aviat en el pla intel·lectual caldria entaforar aquest M'HAS, en majúscules!, més que no pas en el material, perquè ben mirat poc has treballat, vull dir que deixar la feina no et suposarà res d'extraordinari, i no em malinterpretis, eh, Miquel, que amb això no insinuo pas que no hakis treballat

mai, no eh!, poc, sense escarrassar-t'hi, però has anat fent... en canvi, el pla intel·lectual ha estat de sempre el teu fort, aquí sí, Miquel, aquí et dec tant, qui sinó em va obrir els ulls sobre temes com el de l'emancipació de la dona... amb quina força em parlaves: "la dona i l'home, dos ciutadans, l'home i la dona, els mateixos drets, enterrem la discriminació masclista, per què la dona no pot treballar fora de casa, com l'home?"... jo, tot aquest discurs el trobava d'allò més prehistòric, vaja que si l'hagués sentit d'algú altre, l'hauria trobat una bajanada, però dit per tu, amb aquella seguretat, amb aquella decisió, em semblava música celestial, com si hagués descobert, tot d'una, la sopa d'all... i jo que em vaig prendre el dret a treballar fora de casa tant a la valenta que, perquè el dret fos més complert, de tornada, em posava a fer la feina de casa, que naturalment em pertocava pel fet d'estar maridada... és clar que aquest dret no te'l vas prendre gaire a pit, tu, no en vas fer massa ús, vull dir, perquè la feina de guarda jurat a temps parcial, què farà?, quinze dies que la sues?... si ja ho veig, Miquel, que tens una capacitat fora mida, que al meu costat estàs desaprofitant un potencial enorme, una riuada de talent, i tant si me n'adonava a l'Institut, quan jo hi anava, tu ja en tornaves de tot, com si ja sabessis alguna cosa de cada explicació abans de començar... em vaig enamorar bojament de tu, et veia, no ho sé, com un tipus superior, com més gran... i ho veia bé perquè eres repetidor, recordes?, si home, no hi caus ara?, i tant que sí, entre que vas començar tard i la repetició, o van ser dues?, et vas presentar a l'Institut amb vint anys, i amb això no malpensis, no vull dir que aquest fos el motiu que haguessis sentit tocar campanes de les explicacions del mestre!... ell sí, el mestre sí que se'n va adonar de seguida de les teves possibilitats... com si el veiés aquí al davant, un vuit i mig d'Història de l'Art, quan cap dels altres vam passar del sis setanta-cinc, i a més tant de sobte, perquè durant el curs les teves notes eren més aviat discretetes i llavors arriba el darrer trimestre i plafl!, un vuit i mig de mitja. Com te la va veure el professor, eh, Miquel!, la vàlua, em refereixo a la vàlua, que tan amagada duies fins al juny... en tinc un bon record d'aquell home, tan educat i primmirat, sempre perfumat i vestit amb aquella pulcritud que semblava sortit de l'aparador, tan atent i simpàtic amb els nois, potser més que amb les noies, no t'ho semblava?... a tu mateix, sempre que et veia et feia alguna manyagueria, sí, sí, en tinc un bon record!... i és clar, després d'haver arribat tant amunt, jo no vaig saber estar a l'alçada, perquè tu estaves més per assolir objectius místics que no pas carnals, però ca!, jo llavors no me n'adonava... per més melosa que em posés, per més que a les nits d'hivern m'arrupís a la teva esquena, única façana que de tu coneixia al llit, per més atrevida que fos la roba interior que em regalava jo mateixa, perquè tu, naturalment tenies el cap en assumptes de més alta volada, no aconseguia res de res, les meves calcetes que de tan

minúscules se'm clavaven com grillons a les anques no et van fer mai ni fred ni calor... ja em va costar, ja, d'adonar-me'n, que tu preferies cultivar l'esperit més que la carn!... com puc expressar amb termes pictòrics, que tu tant domines, el que veia cada vespre?, naturalesa morta, això mateix, un quadret petitó de naturalesa morta esblanqueïda... em sento tan avergonyida d'haver estat la responsable que no hagi aixecat cap fins avui, vaja que no hagi tret cap a res fins ara... t'ho dec, Miquel, et dec el temps que has malaguanyat al meu costat, sense la meva feixuga companyia, quina carrera tan brillant no t'espera!, com l'escuma pujaràs en el món de l'art... em posaré a un costat del camí perquè passis lleuger, sense entrebancs, jo, allà al costat, esperaré un company de feina, que ves per on també és un afeccionat a la pintura... ell, que de fa temps papalloneja prop meu, m'oferirà els seus braços, i tot el que faci falta, perquè jo hi plori el meu desconsol... et recordaré sempre, Miquel, però de tots els moments meravellosos que m'has regalat em quedaré amb el de l'últim nadal a casa dels teus pares... ta mare es va entossudir que aquest any s'havia de menjar porc al forn... per anys que passin et tindrè sempre al pensament, ajagudet al mig de la taula, dins una font de plata prou gran per encabir-t'hi, ben rostidet de fora i amb una poma verda badant-te la boca...

PINZELL DE TARDOR, TRAÇ BLEGADÍS

L'únic pèl del pinzell llepa la pintura roja, la més encesa, la de foc, i traça una línia vacil·lant... després suca la negra i, untat de dol, es passeja per damunt del vermell... No és això la vida, el desig que lluita per desempallegar-se de la foscor?

Només un sol cop a l'any. Un i prou. Tot i tenir-la al seu abast només la pren una vegada al curs. I sempre pel novembre, quan l'encant blegadís del temps de l'enyor toca a les seves acaballes. Tot és començar l'hivern, amb els seus primers freds arribant a la impensada, a galop, el seu deixondiment s'esvaeix, i torna el nervi... i la vida, com el qui sent la glopada de força a les cames després d'uns dies d'enllitament. Però el novembre, ai el novembre!, com defugir la llepada d'una por incerta, del neguit intangible d'un temps que mor. Així, la Laura cada tardor, quan el cor l'alerta que la primera glaçada és a prop, obre la vitrina del seu despatx i, de sota de tot d'una muntanya de llibres extreu una petita litografia.

El munt de llibres fora de les prestatgeries no és un fet casual. Tota la cambra respira un cert desordre, el mateix que bellugueja en el puzzle que conforma la seva existència: unes peces que no troben el seu encaix, que romanen encastades a presió, ferint les vores. Aquest és el seu món, un jeroglífic mal resolt.

El paper tremola sota la mirada de la Laura. Una dona jau el seu cos de mel en un llit tronat. Unes robes transparents dissimulen, sense pretensió, les formes exuberants de la joventut. Al seu darrere, apassionat, un jove allarga la mà cercant la nuesa de l'espatlla. Els ulls enardits del noi contrasten amb els d'ella, tan serens. Tot plegat una escena relativament quotidiana: una dona espera estirada al jaç del bordell el seu amant de torn. El dibuix, de qualitat dubtosa, resta imprès sense miraments en un paper de textura ordinària. El retrat originari no era signat, fet que no importa la Laura, que se sent atordida per aquella mostra sense valor. Només una mirada curta, fugaç, absent de professionalitat, com correspondria a una professora d'història de l'art. Observa el retrat amarada tan sols per l'emoció del retrobament, amb el rampell de nostàlgia de dos amics que es veuen després d'una llarga separació. Desa la litografia al portafolis i n'hi afegeix d'altres que escull d'entre l'extens recull que conforma el seu material didàctic. Les mostres que arreplega pertanyen a pintures cèlebres, referents indiscutibles de moviments i d'autors diversos. Totes adients per ser treballades en una classe de Batxillerat, totes excepte l'anònim, petit querubí perdut en un univers d'obres reconegudíssimes. La Laura, com a tècnic, ho sap prou bé... la seva litografia rellisca pel pendent de la mediocritat. No són doncs les magres qualitats pictòriques les que l'enamoren, sinó el sentiment de desig que provoca la dona en el seu amant. Per a ella, un somni inabastable. La pintura de la noia a punt de donar-se al desfici d'un home, tan poc elaborada, tan orfe de precisió tècnica, és el seu preuat tresor.

Com un ritual. Una vegada al curs, sempre pel novembre, la Laura s'escarrassa a fer evidents als seus alumnes les escassíssimes virtuts del gravat, amb tanta vehemència com si es tractés d'una peça única, d'una obra mestra.

La Laura és educada. La Laura és culta. La Laura és apreciada... és afable, sensible, intel·ligent, dolça, dolça com el seu nom... la Laura és lletja... la Laura és jovial, somiadora, tendre... lletja. El seu cos prematurament marcit no ha aflamat mai el foc de la passió, aquella brasa encesa als ulls de l'home del retrat.

Segons després que el timbre clogui la darrera hora de classe l'aula perd completament el brogit del matí. A les tres, tots els estadants de l'Institut, ensenyants i ensenyats, senten una pressa sobtada per sortir. La fatiga dels minuts de més és insuportable, tan llarga ha estat la jornada! La Laura, però, romanceja; endreça les llistes espargides damunt la taula, amuntega diversos volums de consulta, recull els bolígrafs, que quasi mai no fa servir, perduts en un mar de paperassa... i tot ben a poc a poc. Fent temps. Està atenta al soroll, quan la cridòria ha perdut la vivor i

només n'ateny un mormoleig llunyà, llavors, quan està segura que l'aula no rebrà ja visites inoportunes durant molta estona, tanca la porta amb clau. És un acte reflex, innecessari, però profundament íntim. De la pissarra penja encara la seva litografia, al costat de les altres. Totes elles encastades amb paper adhesiu. Durant una hora la Laura ha parlat dels seus treballs com una professora, no ha anat gaire més enllà dels aspectes formals després d'una anàlisi dotada d'un xic de fredor, d'avorriment. Ara, clos el pany pot despullar-se de la carcassa de mestre i mostrar la fragilitat interior. Dreta davant del retrat, més dona que mai, el pensament s'escola per entre els llavis, com una queixa.

—Saps, els meus alumnes se'n riuen de mi, es pensen que no ho sé, però s'equivoquen, els sento a la meva esquena, i també fora de l'aula... a vegades des del passadís paro l'orella prop de la porta i escolto les bromes, i els malnoms... ja t'ho vaig explicar l'any passat, oi?, i l'altre, i l'altre, i el de més abans també... els meus companys són educats amb mi, punyeta!, educats i proud, n'estic farta que es mostrin tan educats i correctes... com t'envejo!... que no donaria per arrencar d'un home el desig del teu amant!, que se sent quan algú mor per tenir-te als seus braços?... jo mai he agradat cap home, mai he sentit uns llavis tremolosos que busquin desficiosament els meus, ni mai ningú ha esbullat els meus cabells en un arravatament de bogeria... no he sentit l'escalfor d'una mà tafanera pel ventre... i el pit, no he sentit el panteix de cap amant, ni el seu alè al coll... com t'envejo!... què no donaria jo!, ho donaria tot per saber que algú em desitja, que em somia nua, que no viu pensant en mi, ho donaria tot, tot perquè un home em recordés que sóc una dona.

Fora, el trepig d'unes sabates ressonen pel corredor. Diàriament el conserge, un cop finalitzades les classes del matí, i abans que arribi la nova fornada d'alumnes per la tarda, es passeja per tot l'edifici. Entra a totes les aules per apagar el llum, la majoria de les vegades encès, i comprovar el seu perfecte estat. El xerric de la porta veïna interromp el pensament de la Laura. Abans que el conserge forfolli estranyat el passamà de la seva classe, guarda d'una revolada els retrats al portafolis, arreplega llistes i llibres i, premuts contra el pit, obre la porta. Dóna una excusa de compromís al bidell i surt amb pas lleuger del recinte.

Camí de casa, la Laura camina d'esma, cobeja tant la immensa fortuna de la noia del retrat! Ofegat pel paperam, un plany sord s'escampa com aigua vessada per tot l'embalum que suporta amb equilibri.

—Que farta n'estic de compartir passions que no desitjo, de tanta fal·lera, tanta brasa als ulls, foc d'encenall, d'estimar a la força homes que no estimo... què no

donaria jo per un dia sense afalacs grollers, d'abraçades barroeres, la vida donaria!, tota, sencera, te la regalaria sencera, Laura, t'oferiria el cos, que a tu et sembla tan bell, t'endossaria els amants, també tots, no me'n quedaria cap ni un, amb les seves burxes de foc clavades dintre meu... què no donaria jo per viure sense fingir, per dormir sola, per oblidar-me de mil suors diferents... com voldria la teva pau, la teva solitud, la teva llibertat, Laura... t'envejo tant!

L'ESPÀTULA DEL PAÓ

L'escollit prem el pinzell més fi amb mans de seda, de vidre... el barroer galleja de la grandària de la seva espàtula buida.

La sala ve a ser el recull suprem de tota la sapiència pictòrica de la vila. De les seves parets pengen el bo i millor de les produccions dels artistes comarcals. Una barreja d'estils, una samfaina de colors, una infinitat de tècniques diverses fan les delícies de les sis... o cinc persones que deambulen per davant dels quadres. Potser no en són tants, quatre... o tres. Bé, posem-n'hi dos. El Joan i la Maria visiten la sala d'art demostrant un cert interès. Tant la radio local com la premsa escrita, igualment de la terra, han tractat abastament el gran esdeveniment cultural. El fill de ca l'Insensé, casa de tota la vida, que és qui porta tot el tema dels articles de fons i de les editorials del setmanari no ha dubtat ni un moment de qualificar, en el darrer número, l'exposició de fet històric per als amants de la pintura i intel·lectuals en general d'aquest poble vingut a més. Opinava, des de la seva posició de màxima autoritat en la matèria, que aquestes mostres ajuden a formar la gent, a educar-la, que no tot s'acaba recolzant cada diumenge l'equip local de futbol... per bé que l'esport sigui cultura, ni tampoc puntejant, els joves madurs, les sardanes per la Festa Major i per Sant Jordi. La Maria i el Joan, que havien llegit, doncs, l'article inflammat de l'Insensé petit, s'hi han deixat caure, a la sala. No ha estat una casualitat que hi entressin: a fora fa un fred de mil dimonis, mentre que la calefacció, un xic excessiva, de l'interior invita a passar-hi l'estona.

Bé de bracet, bé un davant de l'altre, la parella dedica un temps quasi idèntic a cada obra, com si visités la galeria amb un temporitzador. Entre deu i quinze segons a cada pintura, depenent com és natural de la grandària del quadre.

—Vine més enrere, Maria, aquest quadre si te'l mires de lluny, guanya!

—Oi tant, sí, sí.

Havent donat gairebé tot el tomb a la sala, sense esperar-s'ho, s'adonen d'una petita tela exposada al costat d'un quadre més important, és a dir de dimensions més grans, de temàtica indefinida. Evidentment el secretari de l'exposició no li donava el mèrit que tant la Maria com el Joan li han sabut trobar des del primer cop d'ull. Dorm allí, oblidada, deixada només per omplir, per dissimular aquell racó de paret tan nu o perquè ja no els queda, als organitzadors, cap altre llenç que valgui la pena de ser exposat. Tota la magnificència, fins i tot la llum del focus encarregat d'il·luminar aquella part de la sala se l'emporta de llarg l'obra veïna, la que no s'entén.

—Quina meravella, t'has fixat quina profunditat...

—On?... jo hi veig una cortina al darrere!

—...profunditat de la mirada, dona!, i què me'n dius del joc de llums i d'ombres tan marcades en cada arruga del front, en cada solc de la galta, aquesta llum lletosa escampada sota del mentó...

—Això és borriçol de barba, de dos dies per no dir-te de tres!

—Doncs és una barba molt ben il·luminada, caram!... quins ulls —repre'n l'accidentada crítica—, com em captiva l'esguard d'aquest home, hi veig tanta vida, tantes experiències viscudes, aquests ulls no m'enganyen!, i amb quin mestratge ho ha sabut expressar l'autor... no sé pas qui deu ser, segur que no és d'aquí, em jugo el que vulguis que és de ciutat, de Barcelona pel cap baix... Te n'adones, Maria, només observant-ne el rostre puc endevinar les intimitats d'aquest individu. Està ben clar, de procedència mediterrània... un tipus altiu, arrogant, fins amb un punt de seducció... se'l veu culte, no trobes?, quin devessall de vivències... ho clisso, ho noto, tu no?, una vida curulla d'emocions, de sensacions prohibides... tot, tot plegat ha conformat una personalitat plena de matisos que el pintor ha esgarrapat magistralment, i tant si deu ser de Barcelona!... t'havies fixat, Maria, en el detall de la guitarra —l'instrument omple, en un primer pla, una tercera part ben bona del quadre—, és un símbol, una al·legoria, el mestre de la capital volia demostrar la pau interior, la música suau que bressola un esperit cultivat, un esperit reposat, un seny que només s'obté després d'una vida plena.

El Joà'n acompanya la darrera paraula amb un intencionat esbufec, tan gran ha estat l'esforç de la seva valoració del llenç.

—I és clar que veig la "guitarra"! —s'ofèn ella pel dubte.

—Dona, només volia remarcar l'encert del barceloní en la composició dels elements del quadre... ja saps que a mi l'art sempre se m'ha donat força bé —li refrega per la cara, referint-se a les felicitacions de Nadal que cada any il·lustra personalment.

La Maria, visiblement picada, aparta d'una manotada el seu marit, i es planta davant del quadre.

—Sí, sí, estic d'acord amb tu, el quadre és bo, no està fet per un aprenent, de cap manera... de París, això està fet per un estudiant de Belles Arts de París... segur! —sentència convençuda—, vegem —i s'hi posa bé, vincla lleugerament el cap en direcció al quadre, per copsar-ne cada minúcia, i recolza el tou de la mà a la barbeta—, vegem... de mediterrani res, aquest individu de mediterrani en té el mateix que jo de sud-americana, és... és... del nord, sí, del nord d'Europa, no veus aquests cabells rossos, tan clars...

—Blancs, són blancs, com no vols que els tingui blancs aquest home, amb seixanta anys bens bons que du a l'esquena, tocant la guitarra?

—Llaüt, Joan, està tocant un llaüt —i li llança, de reüll, una mirada de superioritat intel·lectual—, i què deies d'una al·legoria?, que simbolitza una pau interior?, i ara!, que no saps llegir els seus ulls? —s'enfila mordaç—, la seva mirada és cansada, vençuda diria jo!... veus, mira de baix a dalt... és tan clar com l'aigua, viu del passat, dels records d'una vida viscuda al límit, plena... plena com... com un ou —no se'n surt, de trobar la paraula adient—, d'experiències vitals, de vivències singulars, però tan singulars que dóna la vida per esgotada... ai, no ho sé, diria que... potser no, és difícil de definir, em sembla..., com si desconfiés del futur, presentent que res més el sotragarà, i el llaüt, Joan —es fa l'entesa—, el llaüt és el pont que l'embranca amb el passat, amb ell evoca...

—L'ou?! —l'ajuda sol·lícit el Joan.

Just abans que la crítica artística esdevingui una batussa dialèctica, el guarda jurat de l'exposició se'ls acosta somrient.

—Veig que hi enteneu vosaltres de pintura, me n'he adonat tan aviat com us he vist entrar!... és meu!

—El què? —pregunta el Joan.

—El quadre, què vols que sigui si no?!... el quadre l'he pintat jo, em vaig animar farà cosa d'un parell de setmanes, perquè a mi sempre m'ha agradat la pin-

tura, sabeu?, si en tinc de llibres a casa, d'aquells tan plens de fotografies de quadres famosos... del Picasso, del... bé, de tots, de tots... doncs sí, fa quinze dies quan l'empresa em va assignar aquesta feina, em vaig decidir, tu... vaig dir-li al meu cunyat conco si volia fer-me de model... ai pobre, de primer no sabia ni què volia dir això de "fer de model", és clar, què li vols demanar a una persona que s'ha passat trenta anys cuidant flames a l'Argentina, més sol que un mussol... se'n va anar a Sud-Amèrica pensant fer-se ric en quatre dies, i ara ha tornat més pelat que un jonc... si ja sé que com a model no és res de l'altre món però no en vaig trobar de cap altre a mà, prou li deia jo que posés una altra cara, però no hi va haver manera... heu vist quins ulls de peix?!... per donar-li una mica de vida a un físic tan eixut se'm va ocórrer de fer-li aguantar una mandolina, quin riure, ell s'entestava que era una guitarra i jo per prendre-li el pèl el rectificava "que no, que no és cap guitarra, que és un llaüt!"... si en vaig tenir de feina!, no sabia com posar-s'hi, premia la mandolina com una paella... però al final ha quedat força bé, oi?... us ho confessaré, tinc penjat el quadre "d'estranguis", he de vigilar molt, quan apareix el capitost, vull dir el regidor de cultura de l'Ajuntament, m'he d'afanyar a treure'l, quan se'n va l'hi torno a posar, no penseu malament, el clau no el vaig clavar jo, ja hi era... qui sap, encara me'l comprarà algú?... potser vosaltres mateixos, us el podria deixar ben "arregladet" de preu...

A fora la claror del dia ha cedit, de fa estona, el protagonisme a la llum artificial dels fanals. La Maria i el Joan caminen de pressa, se'n tornen a casa capcots i amb poques ganes de parlar. Un ventet gelat augmenta la sensació de fred. Duen colgades les orelles sota els colls aixecats de les jaquetes i les tres mans enguantades a les respectives butxaques. La quarta, de mà, la del Joan, prem les nanses d'una bossa de plàstic. Al'interior un farcell de papers de diari embolica barroerament un petit quadre de trenta per quaranta.

—Veus com anava bé, ja li veia jo un no-sé-què de sud-americà!

El Joan prefereix no respondre. La Maria tampoc insisteix més.

LABERINT DE COLORS, PALETA DE PINTOR

Tots els colors són a la paleta, el verd d'herba tendre, el groc cridaner, el vermell encès, el blau net de cel i, també, el gris de la boirada i el negre de la fosca... la paleta escull, però, d'entre tots, els seus colors més vius per pintar l'amargor.

Casa teva, 20 d'Abril de 2002

Estimadíssima Carla,

Deus pensar que ja no em recordo de tu, fa tants dies que no m'assec davant d'un full per dir-te que estic bé! Prou que li ho has degut comentar al Pere, "quina fresca la mare, fa més d'un mes que no m'escriu", oi que sí? Doncs ja li pots dir de la meva part que no paro ni un moment, que no tinc temps per a res, perquè amb una casa tan gran hi ha feina per a un regiment sencer de dones. Quin tip de riure que es faria el Pere si llegís això de les "dones", vosaltres que feu la feina plegats, però el teu pare, ja saps, és d'una altra època... Estic tot el dia trescant amunt i avall, la roba d'aquí la poso allà i la d'allà, aquí... i els mobles!, els he canviat de lloc cent vegades i quan penso que així estan bé, que per fi l'he encertada, no passen ni dos dies que m'entra el desfici de moure'ls un altre cop.

Em trobo millor, sembla que la medicació més forta doni algun resultat, fa quasi una setmana, des que em prenc les noves píndoles, que les burxades al cap no són tan fortes. El metge em diu que només me les puc prendre quan no pugui més, que no se'n pot abusar, perquè sinó arribarà un dia que no em faran res. Ja ho veig que no me les puc prendre a raig, que em deixen el cap enterbolit i ben just si puc pensar amb claredat, que el son és pesat com una llosa... quan l'efecte de la pastilla se'n va, tornen les burxades, tan fortes com si m'esberlessin el cap... i llavors, què he de fer?, què faries tu si tinguessis la capseta de la felicitat damunt la tauleta de nit?, si pogués parlar amb algú potser em distrauria i no me'n sentiria tant, però el teu pare sempre té feina i ve a dormir tant tard...

Avui he anat a la perruqueria i m'he fet tallar els cabells uns tres dits, no et sembla que he fet bé, ara que comença el bon temps? La perruquera m'ho ha aconsellat, segons ella rejoyeneix... i saps què m'ha dit la poca-solta?!, doncs que amb un marit sempre envoltat de jovenetes ja cal que m'espavili!... de primer m'ha fet una ràbia que he estat a punt de portar-li la contrària, que em pentinés com sempre i prou, però m'ho he rumiat més bé i li he deixat que m'escurcés una espurna del darrere... més que res per la calor, li he dit... però l'hagués aixafada, qui és ella per ficar-se on no la demanen?, no hi tornaré més!, que no ho sap que els pintors necessiten models per a les seves obres?, que són bufones, ja ho sé, no les triarà pas lletges i revellides!... perquè el teu pare no se les mira com a dones, ell és un artista... he fet bé, però, tallant-me un pensament els cabells, tot plegat res i m'ha tret anys de sobre.

Escriu-me Carla, m'agrada més que m'escriguis que no pas que em telefonis. Per telèfon només estic amb tu un moment, que ja sé que les conferències valen un

dineral, en canvi amb les cartes és diferent, les llegeixo un munt de vegades, les guardo com el qui col·lecciona segells, i quan m'assec, no m'estaré pas tot el dia feinejant!, me les torno a mirar, i així estic tanta estona com vull amb tu... no veus que tinc moltes hores per mi, també me'n canso de treballar per ningú, em passo tantes estones sola... el teu pare té feina, ja ho entenc, és una persona important, prou que ho saps, quan no pinta fins les tantes de la nit tancat al seu taller, està de gira per tot arreu, no vegis com l'estiren, se n'atipa de donar conferències per escoles de pintura, i fins a la universitat, quan no les exposicions... sempre hi ha un motiu per no ser a casa, però jo què vols que li digui, que vull més que el meu home sigui una persona tan famosa, si hauria d'estar contenta...

Hauries de veure com tinc la galeria, Carla, sembla un jardí, quin bé de Déu de plantes!, com si s'ho haguessin dit, totes han tret flor en cosa d'una setmana, per mi que s'han posat d'acord. N'hi estic d'hores cuidant-les!, mira nena, a l'hora de comprar-ne has de preguntar si els agrada el sol o l'ombra, si volen molta aigua o si amb una regadeta ja passen, i després totes les atencions de cada dia, que si una demana adob en abundància, que si l'altra només de tant en tant, que si vigilar que no s'hi posi el pugó... en fi nena que m'he comprat un llibre de jardineria, qui m'ho havia de dir, a mi que mai m'havien agradat les plantes, que els jardins em semblaven una pèrdua de temps, una distracció pels avis... així pensava quan treballava, però ara amb tant de temps... A vegades penso que em vaig equivocar deixant la feina, ja sé que anava atabalada i que tu eres petita i necessitaves d'una mare totes les hores del dia. No saps quantes vegades m'he proposat d'agafar el diari i encerclar les feines que més se m'escauen, però em fa por, després de tants anys em sembla que faria el ridícul, que no me'n sortiria... i com que no ho necessito, plego altra vegada el diari. Em sap greu, però, que hagi de viure del que guanya el teu pare, que no em pugui comprar ni una planta sense haver-ne de demanar els diners... mai no m'ha dit que no el teu pare, però no és això, jo voldria tenir els meus centimets per comprar les meves coses, sense haver de demanar favors... ara mateix, el gat, també me'l va pagar ell... ai nena, és clar, si tu no ho saps, tinc un gat!, un d'aquests tan peluts i mandrosos que tot el dia jauen pels sofàs i te'ls deixen perduts de pèl, a tu t'agradaria, de tan carinyós com és, s'ho deixa fer tot i mai no m'ha ensenyat l'urpa... bé mai, només fa un parell de setmanes que el tinc. Com deus riure, oi Carla?, jo que sempre havia dit que de bèsties a casa no en volia, vaig i em compro un gat!, però fa tanta companyia, que acabes parlant-li, com si fos una persona.

Al pare li van molt bé les coses, estem molt contents, sobretot ell que no està per a res més que per a la seva pintura. Ja t'he dit que no para ni un moment, que

si ja anava prou cansat només amb la feina del taller, demana ara!, que el conviden a donar conferències per tot el país. Ves de quina manera m'he convertit en la senyora d'un pintor de tant de renom! A mi m'agradaria acompanyar-lo a tot arreu, perquè me'n canso, de parlar només amb el gat. A ell, però, no li ve de cara i jo per anar a fer nosa em quedo a casa, que de feina prou en tinc... em comença que les seves xerrades són molt tècniques i que m'avorriria, que en aquestes conferències només hi va gent molt entesa, i és clar jo... no res, nena, que a casa faig la meva i no he de donar explicacions a ningú, a més no cal que l'escolti, que prou sé què pinta... quan vinguis no coneixeràs la casa, no hi ha un pany de paret que no hi pengi algun dels seus quadres... no és que no m'agradi, eh!, perquè al teu pare la fama no li ha regalat ningú ni li ha caigut del cel i si no fos perquè és un gran pintor no hauria arribat tant amunt, però si t'he de ser sincera ja en començo a estar una mica farta de tants quadres i tanta pintura, que sembla que no existeixi res més que la seva feina. Em sembla que faria bé de buscar-me un treball fora de casa, tu què faries, nena?

T'estimo, ja ho saps

La teva mare

LA GÚBIA

L'escultor arrodoneix el pòmul del bust de fusta noble amb la seva gúbia... i també el tomb de l'ull. I a cada passada arrenca una llàgrima, un encenall que es contrau de dolor i es retorça fins a caure oblidat. Quin pinzell vernissarà la ferida fins a no deixar-ne senyal?

L'aire rebullit de tot un dia d'intensa calor es compadeix, a aquestes hores altes del vespre, dels turistes que badoquegen pel centre de la ciutat. La xafogor de Juliol ja no tornarà a mostrar la seva apegalosa presència fins l'endemà. La temperatura més benigne de la nit, com una treva de minsa durada, reconcilia els visitants amb la mil·lenària urb. Durant aquestes hores el barri vell de Lisboa és pres per una munió de gent diversa, sense cap altre punt de coincidència que el desig de viure l'encant de vella dama, romàntica i decadent, de la capital. Els més nostàlgics fugen del melic de la ciutat. El Rossio bulliciós, farcit d'autobusos i de coloms, de bars sense regust d'antigor i de botigues massa europees, no acull la veritable ànima del París del sud. A qui li agrada retrobar-se amb la ciutat cosmopolita, caminar de costat amb un hindú, cedir el pas a un magrebí, estalonar un oriental o creuar-se

amb un gegantó nòrdic, fuig cap a mar. Allí, a les envistes de l'aigua, des de la talaia de la Plaça del Comerç, ajagut a les amples escalinates, es confon dins un formiguer bigarrat, curull d'olors i accents distints, es barreja amb una legió d'individus sense rumb, tan diferents, tan semblants.

Arran de mitjanit les avingudes que enllacen les dues places són plenes a vessar de noctàmbuls. En un racó, protegits de la riuada de visitants, dos pintors s'entesten, de genolls a terra, a treure d'una tela ajaguda damunt del pis l'ànima que hi du amagada. Tot i la seva joventut han corregut mitja Europa i han experimentat un munt de tècniques diverses. Sempre de forma autodidacta, alguna cosa els havia de servir la seva procedència! Vénen d'artistes, sobretot ella. Malgrat això, a ell se'l veu més posat en la feina. També va ser ell qui va proposar, amb actitud exigent, d'efectuar un canvi bruscat en el seu mètode de treball. Calia experimentar nous materials, provar d'altres colors, abandonar les formes abstractes, que tant havia defensat mesos enrera. D'avui per demà els tons freds, negres i grisos, reposaren en el record. Al seu lloc, colors estridents. Les siluetes informes, a la seva vegada, derivaren dràsticament cap a altres camps. Aviat aparegueren universos galàctics, fonts suspeses en l'aire que brollaven líquids fosforescents, plantes que vessaven les seves fulles amb una grandària exagerada. Composicions, en fi, igualment allunyades de la realitat però de dibuixos fàcilment identificables. I, naturalment, els materials. Pinzells i tubs de pintura, estris anacrònics per a esperits innovadors, van perdre, també amb la celeritat del llamp, el protagonisme. La seva empremta damunt del llenç restaria adormida qui sap si per sempre. Calia pujar sense por al tren de la modernitat. Era l'hora de l'spray.

Ell aplega al seu voltant més curiosos que no pas ella. Un sol ixent al fons del mar, amb les agulles de foc barrejant-se amb l'aigua quieta atrau l'interès de tothom qui passa. Les ruixades curtes i precises de groc per damunt del verd aquós contrasten amb un blau pur d'un suposat cel que orna la part superior de la tela. Un toc de vermell encén la pal·lidesa del sol —el groc que li havien venut era apagat—. Quan deixa un tub al seu costat espera uns segons abans de prendre'n un de nou, com si reflexionés sobre la idoneïtat de servir-se'n un o altre. Quan per fi es decideix i pren l'escollit roman encara un temps contemplant la part del dibuix ja resolt, indecís, valorant totes les possibilitats de continuació de l'obra. Transcorreguts uns segons, i sobretot si s'adona que algun badoc fa el gest d'anar-se'n, avorrit d'esperar, aplica un nou raig, amb el mestratge d'un autèntic professional. Rarament equivoca el traç... perquè coneix prou bé el disseny final de l'obra. Des que va decidir, amb el consentiment de la companya, el canvi dràstic en la seva manera de treballar, havia

“creat”, inspirant-se més o menys descaradament en els dibuixos d’altres companys, quatre o cinc models que va repetint segons la demanda del públic. Quan ningú el mira i, per tant són innecessàries les estones de dubte i d’estudi davant la col·lecció de pots, pot enllestir una tela en pocs minuts.

En un moment en què ha baixat l’expectació popular s’aixeca per estirar les cames i, de passada, revisar el treball d’ella, uns metres més enllà. En acostar-se s’adona que de la bossa de la seva companya en surt un sobre esquinçat, un sobre amb l’adreça escrita a mà.

—T’han escrit una carta, Carla?

—Sí.

—Qui t’ha escrit?

—La mare.

—I què...

—Que m’enyora, i que l’escrigui... m’ha donat records per tu...

La Carla no aixeca el cap de la tela. L’incomoda que el Pere hagi descobert la carta. Ara la burxarà fins a treure-li cada intimitat que sa mare li ha contat. Se n’ha descuidat d’amagar-la i, com altres vegades, haurà de suportar la insistència del seu company. Li ve a repèl parlar-li de la seva família, tan especial, tan complicada. El Pere no ha mostrat mai cap sensibilitat per comprendre el seu patiment, ben al contrari, aprofita qualsevol ocasió per riure-se’n o per vomitar un comentari enverinat, que tant de mal li fan a ella.

La Carla arreplega un pot d’spray marró i ruixa una forma indeterminada a la part inferior del dibuix. La composició, que resta pràcticament acabada, és de difícil comprensió. No hi apareix cap perfil nítid i retallat, com en l’obra del Pere, la Carla ha clapejat el llenç amb un garbuix de colors que van des dels llampants, fins als foscos, de dol. Però en una observació més detinguda, de cada nafra sembla descobrir-se unes figures vagament humanes que bateguen segons el color que els ha tocat en sort.

—Són persones, no?

—Sí... sí que ho són

—Les coneixes?, tenen res a veure amb la carta?

—Potser —respon abatuda— el Pere, ja ho sap, no s’aturarà.

—Qui són aquell parell que has dibuixat en un costat, per què aquests verds i taronges i blaus?

—Són colors de pallasso... són el Joan i la Maria, dos companys de l'institut.

—D'ells t'ha parlat ta mare a la carta?

—No... —dubta— però m'hi ha fet pensar... eren dos ploms creguts i pretensiosos, amb un complex de superioritat insuportable... durant anys es van odiar a mort, discutien a tothora, competint com dues canalles, si sabessin com ens rèiem d'ells!, cap pallasso ens hauria fet tanta gràcia... qui sap on paren ara, segur que ben lluny l'un de l'altre.

Al Pere no li interessien els embolics d'aquestes personatges d'un altre temps, una història tan poc rellevant. S'adona que la Carla li ha respost massa efusivament. Una explicació del tot innecessària pel que pretenia amb la seva pregunta. La coneix bé, la seva companya, i la sospita que amaga alguna cosa més important pren la consistència de fet inqüestionable.

—I aquesta forma del costat... és una dona, oi?, per què negra?, crec que no has encertat el color.

—Era una professora de l'institut... no hi anava de negre, però jo li he volgut pintar... era molt estranya i esquerpa, sempre sola, penso que amagava un munt de secrets que no podia explicar a ningú... a mi em feia por... quan sortia de classe ens escoltava què dèiem des del darrere de la porta, a vegades, quan tots érem a fora, es tancava dins la classe i parlava sola...

—I com ho sabeu si no hi éreu?

—Pel conserge... el conserge se l'estimava amb bogeria, i sempre ens preguntava per ella, quan se sentia més abatut es deixava anar i ens explicava les seves angúnies... mai es va atrevir a confessar-li els seus sentiments per por de ser rebutjat, "jo només sóc un conserge, és clar que no em mira ni als ulls", ens deia...

El Pere tampoc se sent atret per aquesta altra història. No són més que records de la Carla, records que no el concerneixen, intranscendents. Té la sensació que pica amb pal de cec. No l'encerta, però n'està a prop. La Carla no sol parlar tan seguidament, més aviat li ha d'arrencar les paraules d'una en una. Està estranya, afectada, i el dibuix, endevina ell, és el reflex del seu estat d'ànim. La carta n'és el motiu, n'està segur. Tan senzill com seria si pogués llegir-la, en un moment sabia què remou les seves entranyes. Demanar-l'hi és impensable, però... la Carla no ho

permetria mai. Abans d'embrancar-se en una baralla que no el duria enlloc, prefereix esquitllar-se pels camins de la insistència.

—Aquesta sembla que sigui la figura principal... és la més gran, i, a més, situada a l'espai central... qui és?, mig cos groc, mig de gris... ja t'ho has pensat bé?

—La mare.

—Ta mare?!, aquesta és l'Alba?!, de dos colors, així és com la veus tu, groga de dalt, grisa de baix? —pregunta el Pere amb un deix d'ironia.

—... com el sol, era com el sol, la mare... valenta, decidida, no li feia por res... va ser capaç de separar-se del seu primer marit...

—Què?!, que ta mare ja havia estat casada? —i esclafa un riure artificial— aquesta no la sabia jo, no m'ho haves explicat mai, que tenies vergonya, o pensaves que no ho entendria?... Carla, si us plau, per qui m'has pres, per un porc burgès?, a mi se'm refot que la gent se separi, és el més normal, no?, quan no et trobes bé amb una persona, te'n vas i ja està!... ara que coneixent ta mare, no ho hagués dit mai que s'hagués separat, tan mosqueta morta com sembla.

—No li devia ser tan senzill —es queixa la Carla, dolguda pels agres comentaris— eren altres temps... la separació era mal vista... va demostrar coratge...

—Ja hi tornes?!, coratge, dius, que ta mare va demostrar coratge?, vivint com una reina en un palau sense fotre res!, d'això en dius coratge, deixar un home per anar al llit amb un altre de ric?

Passat el cop de ràbia, el Pere es calma. La Carla prefereix deixar-lo dir, que s'esbravi. Abans, al començament d'estar junts, quan se li posava a lladrar ella s'enfadava i li discutia les seves sortides. Tot plegat per res. Amb el temps va aprendre a callar, el Pere s'assenenava tot sol, com una olla a pressió. Quan ja havia tret tot el vapor que el burxava, li tornava la tranquil·litat. Després, uns segons després, la Carla continua.

—Com un sol, així era, entens per què l'he pintada de groc?...no hi va guanyar massa en el canvi... el pare no va ser gaire millor que el Miquel... la sort li va arribar aviat, es va convertir en poc temps en un pintor conegut i a envanir-se com un paó... potser tens raó, tot el que va saber donar-li a la mare va ser una vida regalada, sense maldecaps, plena de comoditats... una vida buida, grisa... veus per què després del groc he escollit el gris?... i grisa ha estat des de llavors, i grisa ho estarà ja per

sempre... no m'atreveixo a dir-li que miri els ocells, que els miri molt, que aprengui a volar com ells, que voli, que voli molt enllà...

—Deixa-m'ho endevinar, aquests dos... dos cucs?, amb cara de persona que s'arrosseguen als seus peus són els homes que ha tingut l'Alba, els dos marits!

—Sí —explica la Carla sense afluixar la veu.

—Genial, tu, genial, és el millor de tota la composició, el millor que has fet de molt temps, potser de sempre, ta mare trepitjant els homes de la seva vida —i torna a esclatar una riallota estrafeta—, quina imaginació, ta mare aixafant la gallina d'ous d'or!, que la prens per tonta!... mira Carla, has dibuixat un absurd, però un absurd que m'encanta... ton pare aixafat!, i de color marró, el color de la...

—De la terra —la Carla s'afanya a interrompre la grolleria—, del color de la terra, el pare es confon amb la terra, tan íntimament que es fa difícil de destriar-ne l'un de l'altre... no ha estat dolent amb la mare, ni amb mi, tampoc ha estat bo, no ha estat res, com la terra quan passeges pel bosc, la tens sota els peus i ni t'adones de la seva presència... tan egoista, pensant només en ell...

El Pere no escolta la seva companya, per què escoltar-la amb un regal tan exquisit per als seus ulls? Ara el Pere no pot estar per la Carla, és l'hora de complaure's amb el retrat humiliant del sogre.

—Quina pensada, tu!, el diví, el rei, la vaca sagrada dels pintors del país... convertit en un cucl!, no el venguis!, si te'l volen comprar, els dius que no, per més que te n'ofereixin, els dius que ens el quedem nosaltres per penjar-lo al menjador... bé, és un dir que te'l vulguin comprar, ja t'he explicat mil vegades que aquest tipus de pintura ja no es porta, no agrada a la gent... sembla que no em vulguis entendre, Carla!

Rere seu, el Pere sent un brogit de persones diferent del que solen fer quan caminen. Es gira i, efectivament, un grupet de tres o quatre badocs comenten ximpleses vora la tela a mig fer.

L'obligació és abans que el plaer. Ja hi tornaria més tard, si en tenia de temps d'escopir ironia! Ell, com a pintor de carrer, es deu al seu públic.

La Carla observa el cerimonial del company, la gesticulació exagerada, el teatre. Se'l mira amb la fredor d'un desconegut, amb la mateixa objectivitat, i poc a poc el va despullant, fins que ja només en copsa l'anima nua. Tan semblant, li sembla, a la del seu pare, o a la del Miquel, que se li confonen en una de sola.

Pren el tub marró i, als peus de la mare, expel·leix un raig. Un altre cuc, color de terra, orna la part de baix del seu llenç. En acabat, s'asseu sobre els talons i dreça el cap. Sent un profund cansament, una llangor que ha anat creixent d'amagat i ara, tot d'una, esclata amb fúria. El cel de la ciutat ha empal·ludit. Una boira de plom ha apagat els parpellejos dels estels. La volta s'endureix, gris. Gris com el món que sent vora seu, a tocar. Definitivament sent créixer un esvoranc interior, una buidor que s'expandeix arreu, que inunda cada muscle. El tub d'spray, lliure de la grapa, rodola acompanyat pel dring de llauna fins la tela del Pere. En adonar-se'n, atura el pot amb diligència desmesurada, i llença un esglai que és secundat pel públic que, embadalit, observa el desenllaç de l'obra.

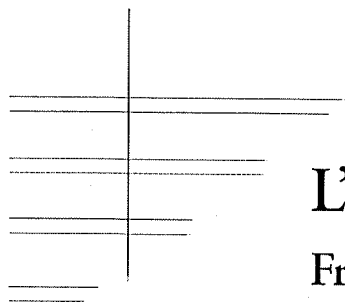
—Vigila, Carla, has estat a punt d'esgarriar una setmana de treball!

Ha estat un cop d'efecte. De reüll observa els turistes palplantats al seu davant. Ells també han participat de l'ensurt, la qual cosa afegeix valor al dibuix. El Pere, sense esperar-s'ho té mig venuda la feina. La Carla coneix prou bé el fingiment del seu company, les habilitats per aconseguir els seus propòsits. Les calmades aigües interiors s'arriessen com puntes de ganivet.

—Em sap tant de greu haver-te decebut, si ho sabessis, després de tot el que has fet per mi... perquè has fet per mi, oi?... ves què dic ara, i és clar que has fet per mi...

Francisca Crespí López

(Llucmajor, 1982). Visc a Algaida des que tenia tres anys. M'agrada escriure perquè em permet entrar en contacte amb diferents realitats per poder comprendre-les millor i reflectir el meu desig de canviar-les, així com també projectar uns sentiments a través dels diferents personatges per reconèixer-los i acceptar-los.

L'adéu

Francisca Crespí López

Accèssit de Narració Curta

Escolta, Martí. Suposo que et deus estar demanant on som. Doncs bé, et recomanaria que, per una vegada, fessis cas del que et dic, i llegissin aquest escrit que et dirà el perquè i quina ha estat la meva decisió. M'agradaria pensar que les paraules que et dedico aquí t'han arribat i no s'han quedat en el buit, encara que possiblement quan has vist aquests papers has pensat que devia ser «alguna de les ximpleries de la meuca de la meva dona» i han anat a parar al fons de la paperera.

Primer de tot, vull que sàpigues que t'he estimat molt. Mai podré oblidar aquell dia en que la Sílvia em va presentar aquell xicot que era camarada del seu germà. Anaves vestit amb l'uniforme de xofer d'autocar, amb els pantalons blaus, la camisa blanca i la corbata, d'un color blau obscur, ben arrapada al coll. Alt, ben plantat, de mirada profunda i amb un somriure maliciós que m'atreien i et feien, als meus ulls, l'home més meravellós que havia vist mai.

Al cap de poc ja vam començar a festejar. Recordes? Per aquell temps tot era joia i alegria. Ens veiem entre setmana per menjar un entrepà de pernil dolç en aquella cafeteria de devora la Rambla, perfumada per l'aroma de les flors que adornaven la plaça. Contínuament em telefonaves per dir-me paraules boniques que

em feien sentir enamorada, vaguejar pels brillants estels que cobrien el cel ennegrit. Ballava indefensa per aquells fornits braços que em premien contra el teu pit, em taral·lejaves la nostra cançó « ...t'estimo vida meva, t'estimo nit i dia, no he estimat mai així ...» a cau d'orella. Entrat l'estiu, agafàvem el cotxe i empreníem l'aventura; recorríem poble per poble, exploràvem els racons més bells, ens ajèiem a sobre de l'herba, el verd ens envoltava, les fulles que havien caigut dels arbres dansaven per nosaltres al compàs del vent, el desig ens consumia, em rendia als petons que m'ofrenaves apassionat, sentia el tacte de les teves mans seques com acariciaven el meu cos nu, rínxols de negra carbó que em feien pessigolles així com anaven caient per la meua esquena, sucumbia davant el plaer. « Marina —em deies—, jo vaig néixer per estar al teu costat ».

Sempre que conversàvem evitaves anomenar els teus parents, restant-li importància o remetent-me a temes diversos. Havies forjat un mur que ens separava, que s'engrossia pel ressentiment que et corrompia la consciència, que no em donava cabuda per penetrar en el seu interior. Tanmateix, quan el teu company et va preguntar per la salut de ta mare vas haver de confessar-me que ella havia quedat vídua quan ton pare va sofrir un atac cardíac el mateix dia del teu onzè aniversari. Sospitava que no t'havies sincerat íntegrament. Sobraven vestigis que no encaixaven i m'intrigava descobrir quin era el misteri que et reservaves amb tant de zel. Trafeguejava centenars d'opcions per concloure al mateix redol d'idees que em balbejaven per la ment, segura de que t'averkonyies i renegaves de mi perquè t'era inferior.

Després d'insistir-te en repetides ocasions, el divendres a vespre vam quedar per sopar amb la teva mare. Fins aquell dia encara no m'havies convidat a ca teva mai, estava una mica neguitosa i angoixada perquè volia causar una bona impressió i no sabia en que em trobaria. Era una casa que ja devia tenir molts d'anys, feta de pedra seca, amb la fusta de les finestres i la porta ben corcada i un portal molt ample i alt. Vam entrar amb la teva clau i em vas acompanyar fins a la cuina. Em va atordir l'olor de resclosit que estava comprès en aquella habitació espaiosa amb el terra pavimentat on s'hi veien, si fa no fa, mal comptats, quatre mobles. A l'esquerra, a cada cantó de paret un balanci de fusta i enmig un bufet amb cinc calaixos que a sobre portava un mocador blanc fet de ganxet, un quinqué apagat i dues fotografies, una de dos nuvis i l'altre d'un nen d'uns nou anys vestit de mariner amb una creu penjada pel coll, tot cobert per la pols que no deixava veure clarament els colors de les imatges. Era una casa molt fosca i freda, i ni tan sols et vas molestar per obrir qualche llum o mostrar-me amb tota confiança qui eren els personatges de les

fotografies, ben al contrari, a corre-cuita em vas fer passar cap a la porta que s'obria a la dreta, com si tinguessis por, no sé de què, o entréssim d'amagatotis, i això va fer que encara em sentís més externa d'aquella casa.

Quan, a la fi, vaig conèixer la teva mare ho vaig comprendre tot. Era una dona d'uns cinquanta anys, però que em va fer la impressió que n'aparentava més dels que tenia, anava amb un vestit color roig força esquinçat de tan que l'havia dut en el que semblava que hi anés cosida, portava les mitges de color beige que no li cobrien tota la cama i unes espadenyes velles desgastades en la seva punta. Duia els cabells curts i mal pentinats cap enrera i tenia els ulls enfonsats i el teu mateix somriure. No va parlar gaire, només per excusar-se de com tenia la casa perquè no havia pogut endreçar-la i per contestar-me que havia caigut per l'escala quan jo li vaig demanar perquè coixejava. El miratge d'aquella dona asseguda a cap de taula, amb el cap acotat, que en prou penes obria la boca més que per fer algunes afirmacions, omplint-se el got de ginebra una i una altra vegada, no se m'ha pogut treure del cap. Tal volta si hagués estat més atenta, si m'hagués preguntat pel perquè del que li havia passat tot hauria estat diferent, però aleshores jo estava massa capficada amb tu i em feies creure el que volies. Havia d'haver sabut que una relació que comença en mentides mai pot acabar bé.

Quan vaig adonar-me'n del gran poder que tenies sobre mi, de com em feies sentir culpable per un comentari afalagador de qualque altre noi, de com m'empaitaves per sabre amb qui estava i que feia, de com em contreia davant les teves rèpliques, de com em bellugava guiada pels teus anhels, tal com el putxinel·li, una nina de roba sense pensaments propis, que és manejat pel seu titellaire, ja va ser massa tard. Ja em tenies fermada, estava embarassada. Després d'enraonar llarga estona amb els meus pares, que se'n van desentendre, dient-me que si no volia que em traguessin defora no havia d'haver-me quedat prenyada i preocupant-se únicament de les xafarderes del poble que escamparien la notícia per tot arreu i ens posarien negres per haver encomanat fora de temporada, va quedar clar que l'única sortida que tenia era deixar-ho tot i casar-me amb tu.

Vaig deixar la meva feina de rentaplats a mitja jornada en aquell restaurant que estava a dues passes del moll, que m'agradava tant perquè de camí cap allà podia voltar per la platja, llevar-me les xanquetes, sentir com els peus s'endinsaven en la sorra tova, veure com la sabonera de la mar banyava la costa i respirar la brisa de la mar, com airejava els meus cabells, però que a tu no t'agradava gens perquè preferies no veure'm treballar en aquelles condicions i que em fes càrrec de les tas-

ques domèstiques i de la cura dels nens quan fossin nats. Vaig distanciar-me dels amics; na Pura, que adesiara acudia a mi feta un nyap a contar-me les seves desventures amb els xicots, en «Miola», tot ell era un acudit, un bromista de primera, era capaç de treure's del barret un conill, de fer jocs malabars o, fins i tot, de despullar-se al ritme de la música només per gaudir de les rialles de la persona que tenia al davant, i en «Tastaolletes», que li deien perquè era un conquistador que no estava més de dues setmanes amb la mateixa al·lota. Vaig allunyar-me de la família; dels meus pares, que per callar la boca dels veïns van venir a la boda i ens van ajudar a pagar bona part de les despeses, el meu germà Manel, que era el meu millor confident fins que feia alguns anys havia embarcat cap el Perú per fer de missioner, i la meva germana Irene, que em demanava que fes de cangur de la meva cosina quan ella estava molt atabalada organitzant sopars o anant de compres.

Tot perquè, després de les noces, que vam celebrar en la capella de Cura amb el vestit de núvia que m'havia deixat la meva germana i el ram fet de roses blanques i vermelles que havíem collit del corral, ens traslladéssim a viure a la nostra llar, a una casa de lloguer a les afores de ciutat. No em feia molta il·lusió haver d'habitar aquella zona, tan apropada a la carretera principal, als cotxes, al fum de les fàbriques que ennuvolava de gris els nostres somnis, tan diferent a l'aire límpid i a la serenitat a la que estava acostumada.

La convivència va dificultar més la nostra relació. Tu marxaves a les set del matí per fer viatges d'un costat a l'altre amb l'autocar i no tornaves fins les set del vespre tan cansat que només tenies ganes de menjar i dormir, en prou feines sí parlàvem, només discutíem. Jo m'avorria sola tot el dia en aquella casa que em venia grossa. Quan tu te n'anaves ja em despertaves perquè et preparés el dinar i tingués temps d'estirar els llençols, de fregar l'aigua que deixaves pel terra quan et banyaves, de posar la rentadora, d'endreçar la roba, d'anar a comprar, de preparar el sopar i d'atendre els teus reclams. Jo comprenia que no et feies ganes sortir i que vinguessis de mal humor, tantes hores en el volant, però tu em deies que necessitàvem els diners i quan et proposava de treballar per aportar un sou més em responies, fet una fera, que n'hi parlar-ne.

El tercer cap de setmana que feia que vivíem plegats va ser el darrer que vam sortir. Fou per anar a la revetlla de Sant Antoni, jo estava contenta i per fer més patxoca em vaig posar una falda negra que m'havia comprat per les rebaixes a molt bon preu que m'arribava fins per damunt dels genolls, unes calces obscures, una brusa lila amb una bocamàniga estreta, un abric i unes sabates amb taco d'agulla negres. Em pensava que ens ho havíem passat d'allò més bé, menjant botifarra i

sobrassada al costat de les fogueres i escoltant la música de l'orquestra però quan vam arribar a casa tu em vas donar a entendre tot el contrari. Estaves molt hostil, em vas dir que anava ridícula amb aquella vestimenta, que ho havia fet per cridar l'atenció dels altres homes i ho havia aconseguit, «Oh! hi tant que ho has aconseguit, totes les mirades es giraven cap a tu per veure't les cuixes». Les teves mans estrenyien amb força els meus braços, em vas tirar una empenta, vaig rrelliscar i, al final, tot va acabar a Son Dureta i amb onze punts al front, de poc que avorto.

Vaig haver de quedar ingressada en observació durant vint-i-quatre hores. En aquella habitació blanca, en el llit de devora la finestra i amb tu assegut a la cadira del costat que no et separares de mi ni un instant, temia que no poguessis llegir els meus pensaments, sentir el batec galopant del meu cor o la tremolor de les cames. Encara ara em dura l'ensurt. A l'endemà et vas presentar amb un ram de roses vermelles suplicant-me que et perdonés, que no tornaria a succeir, que primer et tallaries les mans abans de tornar-me a fer mal i jo, tan ingènua, et vaig creure. Pensava que possiblement jo en tenia la culpa, que t'havia provocat, que tot havia estat un accident, que un error el té qualsevol i que tothom mereix el perdó.

Prompte, em vas convèncer de que em seria beneficiós que envers d'anar jo cada dia a comprar hi anéssim els dos junts un pic per setmana perquè tindria més temps lliure per descansar. Els set mesos que vaig estar en estat em van semblar eterns, no podia alçar molt el cap perquè a la mínima em marejava, vomitava cada dos per tres, no tenia ningú amb qui parlar, excepte tu, és clar, i la malenconia no va tardar en aparèixer. L'únic que em distreia i que em donava forces per continuar era la idea de poder convertir aquell tros de terra mal garbellada amb un jardí, el nostre paradís. Vaig arrabassar les mates i totes les herbes espigades que hi havia, vaig sembrar-hi rosers vermells i d'altres de blancs i de grocs que en la part superior dels pètals havien de tenir un color rosat i dos arbres; un codonyer, perquè m'havies comentat que la confitura de codony era el teu deliri, i un taronger que el meu germà Manel em va regalar abans de marxar de viatge i que vam transportar fins allà un dissabte horabaixa calorós. Per molt que regava les plantes no creixien gaire. Quan sentia l'espurna de l'enyorança, una fiblada al pit, com rajava el verí, cercava el resguard en aquell taronger que m'engolia en els records d'infantesa i de joventut; quan anàvem a jugar al parc en Manel, la Sílvia i jo, quan botàvem la paret del solar de la tia Júlia per agafar-li un parell de figues, quan ens enfilàvem als troncs dels arbres per veure els ocells, quan, amb na Pura, desbaratàvem el cofre antic de la mare per emprovar-nos les seves vestidures i disfressar-nos d'adultes, quan ens reuníem els dissabtes amb els companys de classe i les noies xiuxiuejaven quin era

aquell al·lot tan bufó que ens havia robat el cor ... i tants i tants records i tantes i tantes llàgrimes. Però aquell arbre que abans desprenia el perfum a taronja que feien els seus fruits i a herba bona que feien les seves fulles va anar envellint en plena joventut, les fulles es van assecar i lentament anaven caient, permetien veure tres branques escarransides que en prou penes sí s'aguantaven.

Quina sorpresa més grata en veure els nostres fills, eren dues gotes d'aigua, els dos van obrir els ulls gairebé a l'uníson, les pupil·les els brillaven, amb la cara rodona i les cames i els braços prims i la pell tan fina i suau que semblava que es pogués espanyar només de tocar-la, com les nines de porcellana que tenia la mare a sobre de la taula del menjador. I quin goig que sentia al pensar que aquells dos nadons que xuclaven la llet que em sortia de les mamelles i que, de tant en quant, em mossegaven el mugró havien estat a dintre meu. Aviat els vaig distingir, en Simó, sovint tenia la mirada absenta, es centrava amb una cosa concreta i l'explorava detingudament, en Gerard, en canvi, era molt rialler i es despistava voltant les pupil·les d'un costat a l'altre a la recerca de tots els objectes que es posaven per sobre els seus ulls. Quan els tenia entre els meus braços em sentia que sempre podria protegir-los de tots els perills, que havia de lluitar per ells, que ara m'observaven juganers i ara em feien una ganyota.

Les coses es van complicar. Tu sempre em deies que estaves ocupat o que necessitaves reposar. Dedicava tota l'estona a encarregar-me dels nens, els havia de rentar, de vestir, els canviava els bolquers, els donava de menjar i a les nits, quan ploraven, em desvetllava per donar-los el pit i els gronxava el bressol fins que els tornava a entrar el son. El teu desinterès em preocupava i em molestava, no entenia com un pare tenia coratge per estar tant de temps sense acaronar els seus fills.

Quan els nens van començar a caminar, van començar a fer-te nosa. No suportaves la seva presència. Al principi quan ells feien alguna malifeta, quan havien agafat el teu bolígraf o feien soroll al teu voltant, jo en pagava les conseqüències i tu em demanaves disculpes per haver-te excedit. T'irritaves de tal manera que els esbroncaves i els insultaves i quan jo ja no podia pus m'hi interposava, els agafava del braç i els tancava a la seva habitació, llavors ja sabia el que m'esperava. Em renyaves, em deies que els nostres fills eren uns mals criats com la seva mare, que havia d'estar més al damunt d'ells, que era una inútil i que si els permetia aquell comportament era perquè no t'estimava prou. Normalment sempre acabava rebent alguna que altra bufetada i tu plorant pel que m'havies fet. Al final, però, els nens ja sabien que si tenien algun problema amb tu havien d'ocultar-se en el nostre refugi secret, anaven fins al traster i es ficaven rera del matalàs que teníem mig tombat arran de paret.

Et vas atrevir a dir-me que era una estúpida que sempre tenia el cap ple d'ocells i a amenaçar-me en que si no parava més atenció als nostres fills els acabaries colpejant a ells també. Jo esperava que em demanessis perdó però no em demostraves que estiguessis dolgut per la teva actitud.

M'encantava poder llegir-los contes cada vespre abans de jeure's, respondre les seves qüestions, compartir les seves inquietuds i deixar volar la seva imaginació. «Si et plau, mama, contens la història d'en Jaumet». «Això era i no era, en un lloc molt llunyà, un vailet anomenat Jaume. A ca seva eren pobres, a dies no tenien res que emportar-se a la boca, fins que un dia el nostra protagonista va aconseguir les llavors d'unes mongetes màgiques. La mongetera va anar fent-se alta i alta. Alçant-se més enllà de les muntanyes i dels núvols va obrir el camí cap a un paisatge estibat d'ametllers florits, alfàbregues i flors de tots colors. Al fons hi havia un castell enorme. En Jaume era molt eixerit i tafaner i, amb un pis pas, aprofitant que era tan menut, va poder entrar per l'escltxa que s'obria davall de la porta i hi va trobar un gegant que estava roncant a sobre d'un turó d'or. Va endur-se'n tot l'or que va poder amagar dedins les seves butxaques i al sac que s'havia fet amb un pedaç que havia estripat dels mitjons de l'ogre i va tornar ... En Jaume i la mare van viure feliços fins a l'infinit». Vam sembrar les llavors a l'ombra de les tres branques del taronger, amb l'esperança que ressuscités. El codonyer acaparava l'espai que faltava al taronger. Les esquerdes clavades feien sagnar les seves ferides. S'asfixiava entre les profundes i gruixudes arrels que encadenaven les seves.

Em sentia acorralada. La salivera que havia segregat el codony podrit s'havia fus amb el seu gust amarg i el cuc que es removia per dintre de la meva panxa m'anava devorant. Em sentia indefensa a la seva influència. L'ostatge que agraeix al segrestador que es compadeixi d'ell, que li permeti beure de l'aigua del riu, aclucar els ulls al vespre, tot i la inseguretat de saber si demà els podrà tornar obrir, i escarrassar-se per fer les coses millor amb la intenció d'obtenir el seu perdó. Reixes a una i altra banda del calabós, obstinada, vol sortir-se'n, perduda en el laberint de les idees, camina i camina, vol emprendre la fugida, el besllum que ens enlluerni la vista, un ble d'espelma per encendre, un fil que la dugui fins el cabdell, l'escapa. La resignació.

Ahir, mentre esperava que els nans sortissin de l'escola, vaig conèixer a un avi molt simpàtic que tenia els seus néts que anaven a la mateixa classe que els nostres i es va oferir per acompanyar-nos amb cotxe, ja que ell s'allotjava a cal gendre, a un pis dels que recentment han construït just al front de la nostra façana. No era tan

mala idea, estava plovent i anava carregada amb el paraigües i uns vaixells de cartolina que els havien fet treballar a l'assignatura de plàstica, així que vaig acceptar la seva oferta. Normalment tu no solies arribar a casa fins ben entrat el capvespre, vaig avisar als nens de que no et diguessin res perquè sabia que t'enfadaries i ells m'ho van prometre.

L'esgarrifança que vaig sentir al trepitjar l'estora que tenim al pòrtic del davant presagiava alguna desgràcia. La pudor a desodorant barat amb el que t'esquitxes després de dutxar-te i el fum que s'havia estès arreu de l'estança per les cigarretes que vas fumar-te ens anunciaven que ja eres aquí. Havies guaitat per entre les persianes i ens havies vist. Intimidada per la violència que desprenia la teva mirada, se'm va encongir el cor, en veure que vas dirigir-te cap el Simó i li vas alçar la mà. Per sort el Gerard se'l va endur corrent fins a l'amagatall i ja no els vas poder atrapar. Em vas etzibar un cop de puny al cap, vas agafar-me pel mocador que em tapava el coll i em vas intentar escanyar. Em mancava l'oxigen, no tenia prou forces per cridar, amb els ulls entreoberts, sentia com les llàgrimes salades em regalimaven fins el coll i es mesclaven amb la sang... Vaig sentir el so feble d'algú que estava tocant el timbre insistentment. Em vaig desmaiar.

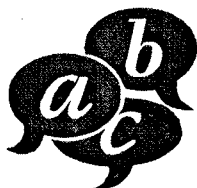
L'espill em mostrava un rostre molt desgastat, amb les marques que em vas deixar després de la baralla i d'altres que ja m'havies propiciat en altres ocasions en que també em vas apallissar. Tenia la pell tacada i berrugosa, amb nafres mal curades que començaven a tenir crosta, els ulls morats i esgarrapades amb la senyal de les teves ungles. Em vaig descordar el nus del mocador, brut de suor i sang, amb el que quasi m'estrangules, per llançar-lo a les escombraries.

Coberta amb l'edredó, l'escalfor de les ales suaus que m'enlairaven fins el futur. L'aparició de dos espectres que s'han apropiat enmig de la penombra. Un marrec d'uns deu anys, pàl·lid, d'ulls clars i mirada penetrant amb un ganivet clavat que li traspassava el costat dret s'aguantava sobre les espatlles d'un altre, de versemblant al primer, que plorava trist amb el cap avall demanant auxili. Els gemecs i els xiscles m'ensordien. Jo estava aterrida, volia salvar-los però n'era incapaç, es fonien amb el tic-tac del rellotge.

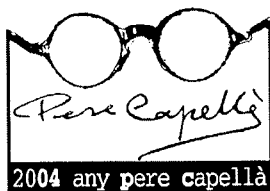
El malson s'ha dispersat amb el rebombori que s'ha armat. Els xiquets em sacsejaven i s'interrompien mútuament per dir-me alguna cosa però amb l'enrenou no hi havia qui entengués res. Se'ls veia feliços i entusiasmats. Endormiscada, m'han arrossegat fins el jardí, m'he quedat aclaparada. Les mongeteres han arrelat, s'han fet grosses i s'han expandit, tal com ho havíem disposat, enrotllant el taronger. El

taronger ha recobrat l'esperit, engalanat amb les fulles de vellut humides per la rosada i amb els primers fruits que maduraran i endolciran el gust amarg que havia deixat el codony al paladar, faran nets els budells i ofegaran el cuc. Asseguda a la cadira a la terrassa, observant com els nens feien surar els vaixells en el bidó omplert d'aigua de pluja sota el resguard del taronger, m'han vingut a la memòria les dues ànimes desvalgudes que m'havien atemorit i m'he sentit alliberada.

No puc deixar anar l'oportunitat que se'm brinda i renunciar al nostre benestar, sense gosar fer una passa avant coaccionada per les teves advertències, paràlitzada pel temor, lamentant-me sense fer res per no empitjorar. És absurd fingir i negar-nos a la realitat. Nosaltres abandonem.

Aquest dissetè número de les *Plaquetes d'Història i Cultura* titulat *Premis Castellitx, 2003. Obres premiades: Poesia, Narració Curta i Glosat*, ha estat publicat per l'Ajuntament d'Algaida amb motiu de la celebració de la festa de la Pau de Castellitx, dimarts dia 13 d'abril de 2004, any que Algaida dedica a rememorar la figura de Pere Capellà i Roca, Fill Il·lustre de la vila.

TAULA DE MULTIPLICAR

1 x 0 = 0
1 x 1 = 1
1 x 2 = 2
1 x 3 = 3
1 x 4 = 4
1 x 5 = 5
1 x 6 = 6
1 x 7 = 7
1 x 8 = 8
1 x 9 = 9

2 x 0 = 0
2 x 1 = 2
2 x 2 = 4
2 x 3 = 6
2 x 4 = 8
2 x 5 = 10
2 x 6 = 12
2 x 7 = 14
2 x 8 = 16
2 x 9 = 18

3 x 0 = 0
3 x 1 = 3
3 x 2 = 6
3 x 3 = 9
3 x 4 = 12
3 x 5 = 15
3 x 6 = 18
3 x 7 = 21
3 x 8 = 24
3 x 9 = 27

4 x 0 = 0
4 x 1 = 4
4 x 2 = 8
4 x 3 = 12
4 x 4 = 16
4 x 5 = 20
4 x 6 = 24
4 x 7 = 28
4 x 8 = 32
4 x 9 = 36

5 x 0 = 0
5 x 1 = 5
5 x 2 = 10
5 x 3 = 15
5 x 4 = 20
5 x 5 = 25
5 x 6 = 30
5 x 7 = 35
5 x 8 = 40
5 x 9 = 45

6 x 0 = 0
6 x 1 = 6
6 x 2 = 12
6 x 3 = 18
6 x 4 = 24
6 x 5 = 30
6 x 6 = 36
6 x 7 = 42
6 x 8 = 48
6 x 9 = 54

7 x 0 = 0
7 x 1 = 7
7 x 2 = 14
7 x 3 = 21
7 x 4 = 28
7 x 5 = 35
7 x 6 = 42
7 x 7 = 49
7 x 8 = 56
7 x 9 = 63

8 x 0 = 0
8 x 1 = 8
8 x 2 = 16
8 x 3 = 24
8 x 4 = 32
8 x 5 = 40
8 x 6 = 48
8 x 7 = 56
8 x 8 = 64
8 x 9 = 72

9 x 0 = 0
9 x 1 = 9
9 x 2 = 18
9 x 3 = 27
9 x 4 = 36
9 x 5 = 45
9 x 6 = 54
9 x 7 = 63
9 x 8 = 72
9 x 9 = 81